

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- **Crowdfunding: samen belangrijk religieus erfgoed behouden en ervaringen in Hoek en Soest**
- **ANBI-transparantie: de tijd dringt!**
- **Kerk geeft informatie over leden, gemeenten en predikanten**
- **Inwoners van dorp Goënga worden eigenaar van historische kerk uit 1758**

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

De Leeuwenbergh Utrecht (boven) en de Rank Nieuwegein

nieuwe inbouw Zuiderkerk Enkhuizen

van hoogevest architecten

Bureau voor
Architectuur en
Restauratie

Bureau voor
Consultancy

Bureau voor
Architectuurhistorie
Kariatiden

www.vanhoogevest.nl
volg ons op

Joriskerk Amersfoort

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

**VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.**

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

GrafiServices is dé specialist in gedrukte communicatie voor de nationale en internationale markt. Van advies, vormgeving, prepress, drukken, nabewerking tot distributie. Ons team regisseert en ontzorgt voor opdrachtgevers hun communicatie met het beste resultaat.

service voor
communicatie

Kanaalweg 30
3526 KM Utrecht
(030) 2 822 822
www.grafiservices.nl
info@grafiservices.nl

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitmuntende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
 telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
 u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

Nabben klokkenservice

Velhorstweide 18
 5709 MJ Helmond
 Tel: +31 (0)6 55330003
 web: www.klokkenservice.nl
 e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
 LUIDKLOKKEN WIJZERPLATEN
 TORENUURWERKEN KLOKKENSPELEN
 VERGULDWERKEN ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

DEN HOED
 aannemers

De ambachtelijke bouwver

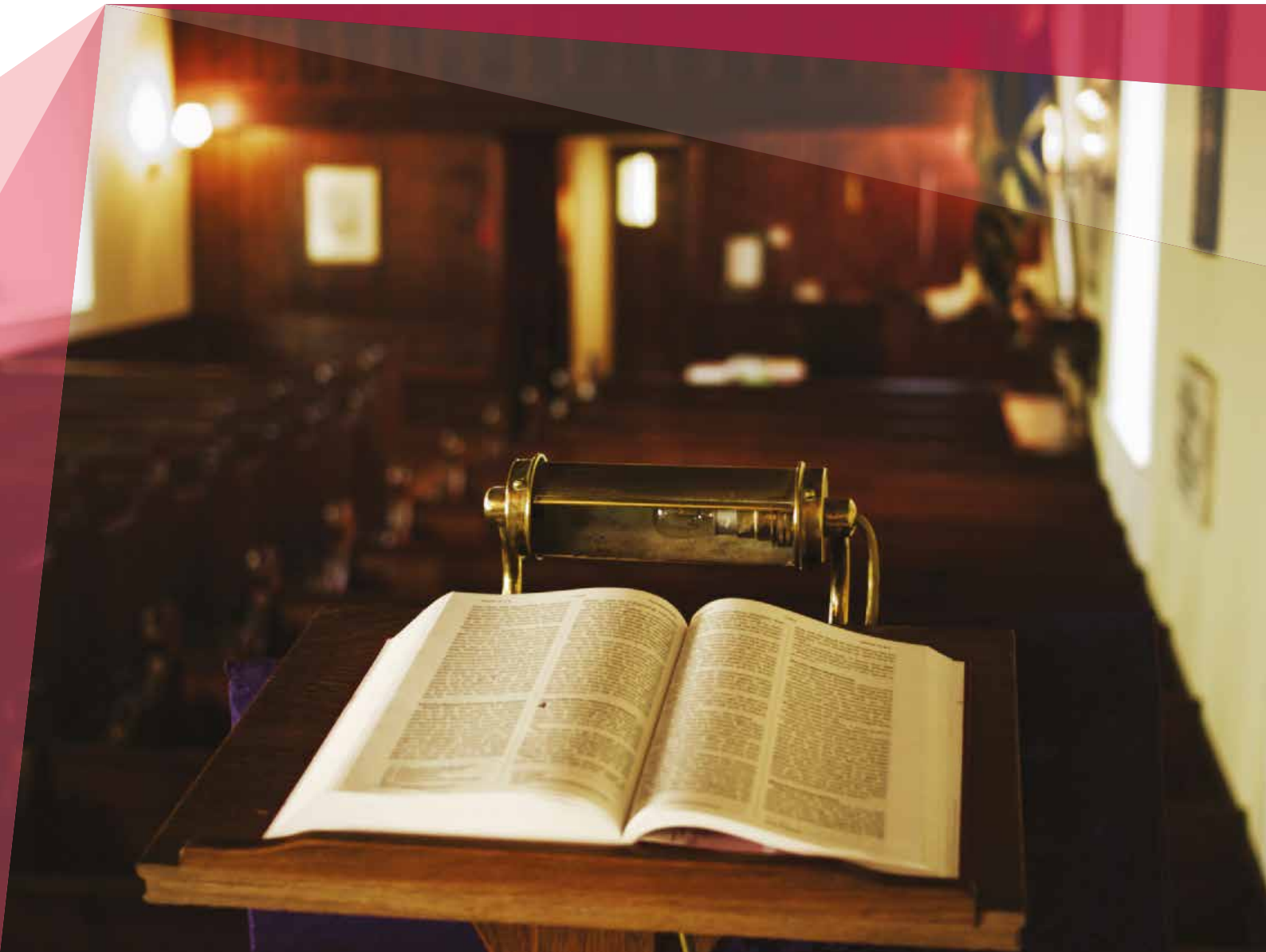
Den Hoed Aannemers B.V.
 Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com

Verantwoord lenen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

Rehobothkerk in Vlaardingen

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en
 2e penningmeester
 Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
 Drs. H. van der Burg, Bedum,
 penningmeester
 Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
 G. Koffeman, Oudewater, lid

Ereleden

D.G. Bijl, Th. L. van Hazel en
 drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma
 en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van
 de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 25,-
 per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen
 € 23,- per abonnement en 11 en meer
 abonnementen € 21,- per abonnement.
 Abonnementsprijs voor niet-leden
 € 28,- per abonnement.
 Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
 ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets GrafiServices

Oplage

6.000 ex.
 © oktober 2015

Foto omslag

Kerk van de protestantse
 gemeente Tjerkwerd

INHOUD

Kerk en communicatie	323
Crowdfunding: samen belangrijk religieus erfgoed behouden	324
Laatste loodjes geldwerving herbouw afgebrande kerk van Hoek	325
Mathilde: een 'nieuw' historisch orgel in de Oude Kerk van Soest	326
Verslag actie Kerkbalans 2015 (1)	327
ANBI-transparantie: de tijd dringt!	328
Veel activiteiten LOB in 2014	329
Met Kerkbalans het jaar rond	330
Kerk geeft informatie over leden, gemeenten en predikanten	331
Noordelijke provincies willen betere restauraties	334
Onbekende geeft € 100.000 aan fonds beschadigde kerken	334
Agenda voor kerkrentmeesters	334
Nieuwe prijs voor funerair erfgoed: de Gouden Terebinth	335
Na jaren nieuw Jaarboek Protestantse Kerk in Nederland	335
Roosevelthuis en Hydepark samen Nieuw Hydepark	336
Renovatie kerktoren Kinderdijk gereed	337
Subsidie voor Nicolaaskerk Kloosterburen	337
Belasting inhouden bij transitievergoeding	337
Tarieven onderscheidingen gewijzigd	337
Inwoners van Goënga worden eigenaar van historische kerk uit 1758	338
Duitse kerkleden twifelen over lidmaatschap	339
Lutherse kerk Leeuwarden in 2016 gerestaureerd	339
Versterk Gronings erfgoed: van repareren naar prepareren	339
Boekje over uurwerken en luidklokken	340
Handleiding voor kerkrentmeesters	340
Start restauratie Hinsz-orgel Bolsward	340
Orgel favoriet instrument voor begeleiding samenzang	341
Kalender voor kerkrentmeesters	341
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	341
Duitse Katholieke Kerk verlies recordaantal leden	342
Huizen: van hervormd bolwerk naar veelkleurige groeikern	343
Slapen in de kerk van Schettens	343
Juffertoren Schildwolde overgedragen	343
Meer diefstallen in Belgische kerken	344
Groene begraafwal	344
De orgelbank	344
Vroeger stadskasteel Elburg nu vol orgels	344
Onderscheidingen van de VKB	345
Vermeulen-orgel in Parrega hersteld	345

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Kerk en communicatie

In ons maandblad wordt met enige regelmaat het grote belang van zorgvuldig met elkaar communiceren aan de orde gesteld. Want zorgvuldig communiceren is in onze Kerk een zaak van levensbelang. Ook kerkrentmeesters hebben bij de uitoefening van hun taak hiermee te maken. Dat manifesteert zich onder andere bij de actie Kerkbalans. Hoe benaderen we onze gemeenteleden zodanig dat zij geïnspireerd worden om een verantwoorde financiële bijdrage te geven, zodat de Evangelieverkondiging in onze kerkelijke gemeenten voortgang kan vinden.

Op dit moment zal in de meeste gemeenten de begroting voor 2016 opgesteld zijn. En afhankelijk van de uitkomst van die begroting zal er op de gemeenteleden vaak een beroep moeten worden gedaan om hun bijdrage naar boven aan te passen. Het wordt dan weer een hele toer om de weggevallen bijdragen als gevolg van ledenverlies (vaak door overlijden) in de vorm van een hogere bijdrage van de resterende gemeenteleden gecompenseerd te krijgen. Maar in het algemeen mag verwacht worden dat gemeenteleden, indien zij goed geïnformeerd zijn, bereid zullen zijn om méér te geven.

De vorige maand gaf ik aan dat het zeer de moeite waard is om bij de actie Kerkbalans een doelgroepenbeleid te voeren. Dat betekent dat gemeenteleden precies de brief krijgen die op haar of hem van toepassing is in plaats van een folder met een tekst die voor iedereen geldt. Op de website www.kerkbalans.nl kunt u voorbeeldbrieven downloaden en mocht u twijfelen of u de juiste brieftekst voor de bewuste categorie gemaakt heeft, leg uw tekst dan voor aan ons bureau (r.belder@kerkrentmeester.nl). Onze Vereniging beschikt over enkele professionele krachten die "pro deo" uw tekst beoordelen en van commentaar voorzien.

Besteed ook ruime aandacht aan de Kerkbalanslopers want, zo wordt wel gezegd, zij zijn het gezicht van de kerk. Zij zijn vaak de eerste personen die in het nieuwe jaar gemeenteleden bezoeken en zijn zo als het ware de ambassadeurs van uw kerkelijke gemeente. Belangrijk is dat zij goed worden toegerust en dat zij voorbereid worden op soms moeilijke gesprekken die aan de deur met gemeenteleden gevoerd worden. Maar voordat u met een doelgroepenbeleid gaat beginnen, is het noodzakelijk na te gaan of er aandacht is besteed aan alle opmerkingen die de Kerkbalanslopers bij de actie van begin dit jaar op hun looplijsten hebben genoteerd. Ga

daarom na of die opmerkingen bij de predikant, de ouderling of de diaken zijn terecht gekomen en bevroegen hen wat zij daarmee gedaan hebben. En wanneer het opmerkingen betreft op kerkrentmeesterlijk terrein, zorg er dan voor dat u als college van kerkrentmeesters hiermee iets gedaan heeft. Voorkom dat Kerkbalanslopers in januari a.s. met dezelfde opmerkingen worden geconfronteerd, want dat werkt van beide kanten zeer demotiverend.

Een andere vorm van verantwoord communiceren is openheid geven over de financiële situatie in uw gemeente. Wanneer uw gemeente jaarlijks met een aanzienlijk tekort wordt geconfronteerd, bedank dan de trouwe gevers voor het feit dat zij zich van hun goede kant hebben laten zien door hun Kerkbalansbijdrage te verhogen. Maar maak ook duidelijk dat deze inspanningen onvoldoende zijn om het wegvallen van inkomsten als gevolg van ledenverlies, te compenseren. Dat is goed duidelijk te maken met een paar eenvoudige rekenvoorbeelden.

En tenslotte de communicatie naar de (regionale) pers. De pers die, zo zeggen sommigen, vaak in negatieve zin over onze kerkelijke gemeenten schrijft, want goed nieuws zou geen nieuws zijn. Maar ga de pers vooral niet uit de weg. Neem eens contact op met een plaatselijk journalist en vraag hem of haar eind dit jaar een publicatie te maken voor een regionaal huis-aan-huisblad dat in januari a.s. verschijnt, waarin duidelijk uiteen wordt gezet wat de kerk voor de samenleving betekent en waarom en waarvoor de kerkelijke gemeente elk jaar méér geld nodig heeft. Wanneer de redactie van zo'n blad tot publicatie overgaat, dan is de kans aanwezig dat zij zo'n stuk van een titel voorziet in de geest van "Kerk luidt noodklok". Maar de boodschap, ook al lijkt die negatief, is wel realistisch en komt bij iedereen helder over.

Het kardinale punt waar het steeds weer om gaat is de uitstraling van onze kerkelijke gemeente. Is zij zichtbaar in onze samenleving, ons dorp of in de wijk aanwezig? Straalt daar een meerwaarde (sociale contacten, omzien naar elkaar, e.d.) van af, die we in niet-kerkelijke organisaties niet of nauwelijks meer aantreffen? Wanneer een kerkgemeenschap in staat is die uitstraling van de Kerk over het voetlicht te brengen, dan dwingt dat bij iedereen respect af. En dat kan ertoe leiden dat men dan opeens hoopvol over de kerk gaat spreken en schrijven.

Crowdfunding: samen belangrijk religieus erfgoed behouden

L.J.A.J. Looman

Is crowdfunding een goede, alternatieve manier van investeren? Om antwoord te krijgen op deze vraag, is ABN AMRO MeesPierson Instituuten & Charitas in 2014 de pilot "crowdfunding voor religieuze instellingen" gestart. De Dom in Utrecht had de eer om - als eerste kerkelijke instelling - met behulp van crowdfunding de financiering van een luchtboog rond te krijgen.

Met een campagne genaamd "Draag de Dom" werd geprobeerd dit doel te bereiken. Na een voorbereiding van ongeveer 8 maanden kon gestart worden met het benaderen van potentiële geïnteresseerden. De campagne bleek een succes! Het financiële doel werd behaald en in mei 2015 kon gestart worden met de bouw van de luchtboog.

De vraag na zo'n testcase is: kan zo'n crowdfunding project ook in andere delen van Nederland toegepast worden? Immers, de Dom is een bekend en uniek monument in Utrecht en iedereen in Nederland kent de Dom of heeft er van gehoord.

Nadat het project geëvalueerd is, werd besloten om de pilot een vervolg te geven. De private bank van ABN AMRO selecteerde projecten in Sittard, Hoek en Soest, die in september startten met het crowdfunden.

1. Soest: de financiering van de vervanging van het orgel van de Oude Kerk te Soest.
2. Sittard: de financiering van de restauratie van de bijzondere toren van de Sittardse Basiliek.
3. Hoek: de financiering van de gebrandschilderde ramen voor de te herbouwen kerk in de gemeente Hoek. De drie projecten zijn verspreid over het land en liggen bovendien niet in grote woonkernen.

De deelnemende projecten hebben, onder begeleiding van professionals, verschillende workshops doorlopen. Zo leerden zij:

- Een goede pitch maken. Waar heb ik het over, waar sta ik voor en wat wil ik wanneer bereikt hebben? Dit binnen 1 minuut aan iemand vertellen die niets weet van het geheel, is niet makkelijk. Het doel van de pitch is niet alleen om aandacht voor het project te krijgen, maar ook om geïnteresseerden tot ambassadeur te maken en uiteindelijk zelfs tot donateur.
- Het in kaart brengen van netwerken. En vervolgens, hoe ga je daar mee communiceren? Via social media, klassieke mail en nieuwsbrieven, of per post? Uiteindelijk hoop je hiermee mond-op-mond reclame te genereren zodat het nieuws zich vanzelf verspreidt.
- In de laatste workshop fine tuning zijn verscheidene zaken nog eens doorlopen en afgestemd: Zijn de partners in beeld, en is de propositie

voor crowdfunding goed? Zijn de doelgroepen goed gesegmenteerd, zijn de media 'opgelijnd' en kloppen de budgetten nog steeds? En als klap op de vuurpijl: is de website klaar met een filmpje, en is de afstemming met het kernteam goed?

Op 1 september 2015 werd het startsein gegeven. Dit bericht is het eerste in een serie, waarmee de organisatoren bij de bank belangstellenden op de hoogte houden van het verloop van de crowdfunding projecten. Wie meer wil weten over de projecten of overweegt te doneren, kan terecht op de website www.doorgeven.nl. Wie de voortgang van de projecten wil volgen kan zich aanmelden voor de crowdfunding nieuwsbrief via instituten.charitas@nl.abnamro.com.

De heer Looman is relatiemanager ABN AMRO MeesPierson, Instituuten en Charitas.

Laatste loodjes geldwerving herbouw afgebrande kerk Hoek

Ds. A. van der Maas

In dit blad is al eerder bericht over de brand die op 1 januari van dit jaar het uit 1905 daterende kerkgebouw van de Protestantse gemeente te Hoek fataal trof. Sloop van de gehele kerkzaal en een groot deel van de toren bleek noodzakelijk. Gelukkig was de kerk goed verzekerd bij Donatus hetgeen de belangrijkste basis is voor de herbouw die inmiddels in volle voorbereiding is. Tijdens de eerste gesprekken (gedurende de overigens uitstekende begeleiding) gaf de kerkverzekeraar echter aan dat de ervaring leert dat eigen geldwerving van belang is om het verzekeringsgeld aan te vullen. Er blijken altijd forse bijkomende kosten en wensen te zijn die de polis te boven gaan. Aangezien de Protestantse gemeente te Hoek een gemeente is die van oudsher van "het levende geld" moet rondkomen (geen kapitaal op de bank en geen landerijen) is deze aanbeveling ter harte genomen.

Al spoedig ontstonden de eerste spontane acties. Niet alleen in de kerkgemeenschap maar ook in het dorp en ver daarbuiten. Een mogelijkheid die kort na de brand werd aangereikt was deelname aan de ABN AMRO MeesPierson crowdfunding campagne voor religieuze instellingen. Omdat er al zoveel inspanningen zijn geleverd door heel veel vrijwilligers hebben we het doel voor de campagne via www.doorgeven.nl zo concreet mogelijk gemaakt, namelijk de terugkeer van de twee gebrandschilderde ramen, met een realistisch streefbedrag van € 30.000. We hopen hierbij met name een aantal nieuwe donateurs in de regio en daarbuiten te kunnen aanspreken.

De Hoekse crowdfunding campagne kan getypeerd worden als "kroon op de geldwerving ten bate van de

Gebrandschilderde ramen van de kerk van Hoek vóór de brand

kroon op het nieuwe kerkgebouw." De gebrandschilderde ramen die in de jaren vijftig van de 20e eeuw werden geplaatst waren van grote betekenis geworden voor zowel kerkgemeenschap als dorpsbewoners. Beide ramen kenden een opbouw van drie onder elkaar gesitueerde beelden. Het bovenste beeld gaf iets weer van de geschiedenis van Hoek en omgeving. Het middelste was een Bijbels tafereel en het onderste beeldde één van de twee protestantse sacramenten uit (zie verder www.pknhoek.nl). Mede vanwege de sprekende verbindingen die gelegd zijn tussen Bijbel, sacramenten en zowel het dagelijkse leven in Hoek en omgeving (landleven / oogst) als ook bijzondere elementen uit de lokale geschiedenis (de grote watervloed van 1601 die

leidde tot het ontstaan van het dorp) zijn de ramen zeer geliefd geworden. De gebrandschilderde ramen in de kerk waren tezamen ook één van de weinige cultuurhistorische elementen die het dorp Hoek kende.

De wens leeft breed om de ramen in originele glas-in-lood uitvoering te doen terugkeren. Daartoe is aanvullende financiering nodig. Hoek hoopt deze met behulp van de ABN AMRO crowdfunding campagne via www.doorgeven.nl te verkrijgen. Helpt u Hoek mee? Het gaat voor Hoek letterlijk en figuurlijk om "de laatste loodjes".

Ds. Van der Maas is voorzitter van de werkgroep geldwerving van de Protestantse gemeente van Hoek.

Mathilde: een “nieuw” historisch orgel in de Oude Kerk van Soest

P. Kwantes

Eind vorige eeuw werd duidelijk dat het orgel van de Oude Kerk te Soest in slechte staat verkeerde en dat renovatie ervan een kostbare zaak zou worden, die bovendien nooit zou leiden tot een kwalitatief goed orgel. Vervolgens startte een zoektocht naar een historisch orgel, dat een prachtige combinatie moest gaan vormen met het monumentale gebouw.

Mathilde is een uniek Van Gruisen-Van Oeckelen orgel. Ze werd geboren in de Doopsgezinde Kerk te Harlingen in 1811 met 16 stemmen. Tweehonderd jaar geleden dompelde ze de bevolking van Harlingen onder in haar warme klanken. Vandaag staat ze zielsalleen in Heerde bij Orgelmakerij Reil.

De klanken van Mathilde bieden een prachtige bodem voor het muzikale talent dat Soest herbergt. De Oude Kerk te Soest staat bekend om haar akoestiek. Een orgel als Mathilde is hier in de wijde omgeving niet te vinden. Haar aantrekkingskracht voor muzikliefhebbers zal Soest verrijken.

Min of meer bij toeval kwam het Orgelfonds van de Oude Kerk te Soest dit orgel op het spoor en toen was de koop snel beklonken. Het bleek echter een kostbare zaak om dit orgel geheel te laten restaureren en te plaatsen in de Oude Kerk. De totale kosten bedragen ca. € 600.000!!

Vervolgens startte een ambitieus project om de benodigde gelden bijeen te brengen. En niet zonder resultaat! Medio 2015 was er bijna € 400.000 beschikbaar resp. officieel toegezegd. Er werd een subsidieaanvraag van ca. € 132.000 ingediend bij de Provinciale Staten van Utrecht, die inmiddels op de short list terecht

Orgel in de Oude Kerk van Soest

is gekomen; eind september wordt een beslissing verwacht.

Eind 2014 had het Orgelfonds zich aangemeld bij ABN AMRO Mees Pierson om mee te dingen naar ondersteuning bij een landelijke crowdfunding campagne. En met succes: begin september 2015 vond de lancering plaats in Amsterdam van deze campagne. De inzet van het orgelfonds is om met deze actie € 85.000 bijeen te brengen om de begroting sluitend te maken; op het moment van schrijven (22 september) is bijna een kwart van dit bedrag al gedoneerd!

Wanneer het lukt om de crowdfunding campagne tot een succes te brengen vieren wij dit met een welkomstfestival voor jong en oud. Onze ambassadeurs Janine Jansen

en Herman van Veen zullen hier mede klank en kleur aan geven.

Als u overweegt te doneren, kunt u naar www.doorgeven.nl. Hier kunt u ook onze promotie video “Mathilde, welkom thuis” vinden, waarvan de tekst is ingesproken door Herman van Veen.

Op de website van het Orgelfonds is achtergrond informatie te vinden over dit ambitieuze project: www.orgelfonds-oudekerk-soest.nl.

De heer Kwantes is voorzitter Orgelfonds van de Oude Kerk te Soest.

Enkele beleidszaken van de RPG

Medio september 2015 bracht de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) verslag uit van de actie Kerkbalans 2015, die begin dit jaar gehouden werd. In deze editie van "Kerkbeheer" wordt het eerste deel opgenomen. De resterende twee delen volgen in november en december.

Doelstelling

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving van de Protestantse Kerk in Nederland (RPG) stelt zich ten doel het bevorderen en stimuleren van de geldwerving ten behoeve van het kerkenwerk in de plaatselijke gemeenten. De belangrijkste activiteit op dit vlak is het ondersteunen van de Actie Kerkbalans, de belangrijkste inkomstenbron van de gemeenten in de Protestantse Kerk. Deze interkerkelijke actie wordt gecoördineerd door de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG), waarin de Raad met twee leden en drie adviseurs vertegenwoordigd is.

Project Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving (OPG)

In 2013 is door de Dienstenorganisatie, op verzoek van de RPG, een projectteam ingericht dat zich heeft beziggehouden met ondersteunen van plaatselijke gemeenten bij de organisatie van de Actie Kerkbalans en andere geldwervingsactiviteiten ten behoeve van het plaatselijke kerkenwerk. Ruim 100 gemeenten meldden zich voor ondersteuning van de Actie Kerkbalans 2014. Voor de actie 2015 kreeg het project OPG een vervolg: in samenwerking met het toerustingscentrum PCTE is een aantal cursussen ontwikkeld voor kerkrentmeesters op het gebied van onder meer communicatie, omgaan met erfstellingen, legaten en periodieke schenkingen, en alternatieve vormen van geldwerving. Ook voor de actie 2016 worden weer cursussen gegeven, en gemeenten kunnen zich aanmelden voor individuele ondersteuning (niet meer gratis zoals voor de actie 2014 maar tegen lage kosten en gemeenten die het zelf niet kunnen betalen

komen in aanmerking voor subsidies). Samen met de gemeente wordt bekeken waar de geldwerving kan worden verbeterd en wordt een plan van aanpak ontwikkeld waarmee gemeenten concreet aan de slag kunnen. Zowel Kerkbalans als andere geldwervingsvormen komen aan bod.

De met het project opgedane ervaring en de ontwikkelde methoden zijn toegepast in de vernieuwingslag in de Actie Kerkbalans die vanaf 2015 wordt gemaakt.

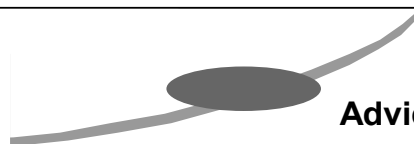
Kerkbalansconsulenten

Zowel de ervaringen van de RPG Kerkbalansadviseurs als van het Team OPG laten zien dat gemeenten die met de adviezen voortvarend aan de slag gaan, hun inkomsten zien toenemen, maar ook dat te veel gemeenten de adviezen niet opvolgen, vermoedelijk vaak door gebrek aan menskracht. De RPG

buigt zich over een project waarin een (groot) aantal vrijwilligers plaatselijke geldwerkers concreet gaat bijstaan, niet alleen met advies, maar ook met "hands-on" activiteiten. Dit najaar is een pilot voorzien die enerzijds moet aantonen dat deze aanpak succesvol is en dat er vraag bij de gemeenten naar is, en anderzijds concrete informatie zal geven voor het optimaal inrichten van het project.

Samenstelling van de RPG

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving wordt voorgezeten door Leonie Bos, predikant te Gouda. Secretaris is Matthijs van Seventer en Alie Hellinga vervult de functie van penningmeester. Daarnaast zijn ook Elly de Haan en Willem Roseboom lid van de Raad. De RPG wordt geadviseerd door Kees van den Berg (Dienstenorganisatie), Rook Belder en Bert van Rijssen (beiden VKB).

Adviesbureau Kerkfusies

Notarieel jurist met veel ervaring, adviseert en begeleidt plaatselijke kerken in het notariële traject van vereniging (fusie) tot en met de notariële akte.

Info: mr. M.J. van Vliet-de Vos,
T: 071-5210272, 0625 020 352,
E: info@advieskerkfusies.nl,
www.advieskerkfusies.nl

ANBI-transparantie: de tijd dringt!

Voor het einde van dit jaar dienen alle gemeenten en alle diaconieën te voldoen aan de eisen die de overheid stelt aan hun ANBI-status. Het is dus - als u dit nog niet heeft geregeld - de allerhoogste tijd om snel aan de slag te gaan. De kerken hebben 2 jaren langer de tijd gekregen om aan de ANBI-eisen te voldoen, maar deze periode is aan het einde van dit jaar voorbij. Dan gelden ook voor de kerkelijke rechtspersonen alle transparantie-eisen. En het niet voldoen aan deze eisen zal in 2016 tot consequenties kunnen leiden.

Wat moet er gebeuren?

1. Stel de tekst samen waarin aantal verplichte gegevens over o.a. bestuurssamenstelling, doelstelling, beleidsplan en financiën is opgenomen. Gemeente en diaconie schrijven elk hun eigen tekst, want het zijn afzonderlijke rechtspersonen. Een voorbeeldtekst hiervoor is te vinden op www.protestantsekerk.nl/anbi vervolgens in de linkerkolom klikken op "gemeente" en in het volgende scherm in de rechterkolom onder "ANBI-sjablonen": gegevens gemeente en gegevens diaconie. Ook andere nuttige informatie vindt u op deze webpagina's.

2. Plaatsen van de tekst op een website: dit mag de eigen website van de gemeente zijn, of een zogenaamde verzamel-site. Een voorbeeld hiervan is www.kennisbankfilantropie.nl. Voor het verkrijgen van een eigen website: kijk op <http://protestantsekerk.net>. Gemeente en diaconie publiceren ieder hun eigen gegevens, deze mogen op dezelfde webpagina staan, of op verschillende. Het verdient aanbeveling dit in "platte tekst" te doen. Heel belangrijk is dat deze webpagina met één muisklik bereikbaar is (zgn. deeplink).

3. URL doorgeven: Het webadres van deze pagina 's dient te worden doorgegeven aan het landelijk Dienstencentrum te Utrecht. Dit gebeurt via een speciale LRP-pagina en vóór 1 november a.s.

Let u erop dat zowel voor uw gemeente als voor uw diaconie een website-adres wordt doorgegeven (en dit kan dus verschillend zijn). Het opgeven van dit website-adres is belangrijk omdat het landelijk Dienstencentrum deze adressen doorgeeft aan de Belastingdienst.

Belangrijk: de afgifte van RSIN, ook wel fiscaal nummer genoemd, door de Belastingdienst is helaas ernstig vertraagd. Zodra deze zijn ontvangen (verwachting op dit moment: medio oktober a.s.) zullen deze aan LRP worden toegevoegd. Tot dat moment vult u bij uw transparantie-gegevens in "nog niet ontvangen van Belastingdienst". Zelf contact opnemen met de Belastingdienst heeft geen zin.

Wat gebeurt er na 1 januari 2016?

Vanaf 1 januari a.s. zal de Belastingdienst gaan controleren of ook de kerkelijke rechtspersonen aan de ANBI-voorwaarden voldoen. De verwachting is dat de opgegeven website-adressen en de daarop vermelde gegevens op een geautomatiseerde wijze zullen worden gecontroleerd. Wanneer zaken niet in orde zijn, zal dit – na een waarschuwing – kunnen leiden tot verlies van de ANBI-status. En dat betekent weer dat de aftrek van giften niet langer mogelijk is en dat belasting moet worden betaald over schenkingen, legaten en erfstellingen.

U bent als gemeente en als diaconie zelf verantwoordelijk voor een juiste en tijdige uitvoering van deze verplichtingen. Voor vragen: stel deze aan uw gemeenteadviseur kerkbeheer, bereikbaar via de Servicedesk te Utrecht, tel. 030- 880 1880.

Wat moet er online te zien zijn?

1. Naam van de gemeente, diaconie of classis (NB: de kerkordelijk juiste naam!).
2. Het RSIN- of fiscaal nummer (of: "nog niet ontvangen van de Belastingdienst").
3. Contactgegevens (post- of bezoekadres, telefoonnummer of email-adres).
4. Bestuurssamenstelling (géén namen en/of adressen bestuursleden).
5. Het eigen beleidsplan (hoofdpijnen in begrijpelijk Nederlands). Met verwijzing (link) naar beleidsplan landelijke kerk.
6. Het beloningsbeleid (verwezen kan worden naar de regeling arbeidsvoorwaarden Protestantse Kerk en de vindplaats daarvan – indien van toepassing).
7. De doelstelling van de instelling (duidelijke samenvatting).
8. Een (jaarlijks) verslag van de uitgeoefende activiteiten (hoofdpijnen in begrijpelijk Nederlands).
9. Een financiële verantwoording: samenvatting van de staat van baten en lasten met toelichting over het afgesloten boekjaar: per 1-1-2016 zal dit de cijfers over het boekjaar 2014 betreffen. Dus géén balans.
10. Een beknopt overzicht van de voorgenomen bestedingen met toelichting daarop.

Tekstvoorbeelden: zie www.protestantsekerk.nl/anbi onder gemeente

Veel activiteiten LOB in 2014

Rook Belder

In het juninummer van "De Begraafplaats", het informatieblad van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB), is het jaarverslag 2014 opgenomen waaruit blijkt dat de LOB veel zaken heeft aangepakt.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitsbevordering op de begraafplaatsen is een van de doelstellingen van de LOB en is door het bestuur benoemd als speerpunt van beleid. In 2004 werden de eerste stappen gezet in een traject van de LOB. Nadat de kwaliteitscriteria waren besproken met een klankbordgroep, werden deze in het voorjaar van 2014 door de algemene ledenvergadering vastgesteld. Deze criteria zijn omgezet in een toetsingslijst die aan alle leden werd toegezonden. Ongeveer 270 leden namen de moeite de lijst te bestuderen en in te vullen. Vervolgens is een begin gemaakt met het verwerken en de analyse van de resultaten.

Week van de Begraafplaats

In 2014 werd voor het eerst in Nederland de Week van de Begraafplaats gehouden. Het is een initiatief van de Association of Significant Cemeteries in Europe (ASCE), die deze activiteit voor de twaalfde keer faciliteerde. Vanuit de Amsterdamse beheerders kwam het initiatief om de Week van de Begraafplaats in Amsterdam te organiseren. De LOB heeft hierop vervolgens ingehaakt en deze activiteit landelijk onder haar leden bekend gemaakt. Samen met de Terebinth heeft de LOB de landelijke organisatie op verschillende manieren ondersteund.

De Week van de Begraafplaats heeft als doel om positieve publiciteit te genereren door en voor de begraafplaatsen in Nederland. Het is belangrijk dat de beheerder aan bod komt met zijn verhaal over

mogelijkheden, tarieven, grafonderhoud en dergelijke.

LOB-bedrijvendag

Op 3 april werd in Nieuwegein de derde LOB-bedrijvendag georganiseerd. Eens in de twee jaar vindt deze beurs plaats. Op deze beursdag werden voorts 14 lezingen en presentaties gehouden, die gemiddeld erg succesvol waren. Met name het onderwerp kostendekkende exploitatie scoorde hoog in de belangstelling van de bezoekers.

Grafkostenonderzoek

Sinds 2008 houdt de LOB haar eigen grafkostenonderzoek, maar de deelname hieraan vertoont de laatste paar jaar een dalende lijn. Daarom is in 2014 gestart met een heroriëntatie op het grafkostenonderzoek. Belangrijke vraag daarbij is of de doelgroep nog steeds dezelfde is, namelijk de beheerders van begraafplaatsen. Een andere vraag is of het onderzoek vergelijkingsinformatie moet bieden met voorgaande jaren. Of is er meer behoefte aan zoveel mogelijk informatie per begraafplaats over producten, diensten en tarieven ten behoeve van de consument?

Opleidingen

LOB participeert sinds vele jaren in de cursussen Uitvoerder en Beheerder Begraafplaatsen en Crematoria die door IPC Groene Ruimte worden verzorgd. Tot in 2014 werd hieraan het predicaat van de LOB verbonden, maar omdat der LOB hierbij niet direct betrokken is, heeft zij haar beleid herzien. De LOB wil betrokken zijn bij de normstelling van bepaalde cursussen en eventueel bij de examinering. Het opzetten van en inhoud geven aan cursussen is niet aan de LOB maar aan andere partijen. De LOB zal zich daarom niet binden aan een bepaald opleidingsinstituut.

Consumentenonderzoek

Met de Christelijke Hogeschool Ede is overeen gekomen dat één van haar studenten een consumentenonderzoek voor de LOB gaat uitvoeren. Het bestuur besloot hiertoe wegens belangrijke actuele ontwikkelingen in de begraafplaatsbranche. De belangrijkste zijn: terugloop van het aantal begravingen, samenvoeging van parochies en begraafplaatsen en het verminderen van het aantal burgerlijke gemeenten. De LOB acht het van groot belang informatie te verkrijgen van consumenten die

dienstbaar kan zijn voor het uitzetten van het gewenste begraafplaatsenbeleid voor de komende jaren.

Technische adviezen

Na het actualiseren van de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging, diende alleen nog de inspectierichtlijn lijkbezorging herzien te worden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gaf opdracht deze richtlijn te actualiseren. In nauw overleg met de LOB zijn 'De technische adviezen inrichting van begraafplaatsen en graven en voorschriften ten aanzien van verstrooiing' gerealiseerd.

Ombudsman

LOB is participant in de Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen. Deze onafhankelijk stichting behandelt klachten van consumenten over een uitvaart en begraven en doet daarover bindende uitspraken. De functie van ombudsman was formeel vacant en is waargenomen door de heer G. Morren, die oud-ombudsman was. Eind 2014 is deze vacature vervuld door de benoeming van mevr. mr. M.E.T. Schellekens.

Natuurbegraafplaatsen

De ontwikkeling van natuurbegraafplaatsen gaat snel. Veelal vinden deze initiatieven plaats op landgoederen en/of bospercelen, maar soms ook wordt de begraafplaats aangelegd in nieuwe natuur. Samenwerking binnen de groep van natuurbegraafplaatsen heeft geleid tot de oprichting van de natuurbegraafplaatsenorganisatie BRANA (Branchevereniging Natuurbegraafplaatsen Nederland).

Daarnaast zijn er in het land vele initiatieven bij begraafplaatsbeheerders om te komen tot nieuwe, meer natuurlijke vormen van inrichting en beheer van begraafplaatsen, de z.g. groenbegraafplaatsen.

Evenals in 2013 werd ook in 2014 veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de begraafplaats. Ook voorlichting aan het publiek is daarbij van groot belang, want naast het gegeven dat de LOB er primair voor haar leden is, heeft zij ook een taak om geïnteresseerden die meer over begraven en begraafplaatsen willen weten, te informeren.

Met Kerkbalans het jaar rond

Oktober

Terecht wordt door de Interkerkelijke Commissie Geldwerving, die de jaarlijkse actie Kerkbalans voorbereidt, veel aandacht en zorg besteed. De folder moet herkenbaar zijn en duidelijk overeenkomsten vertonen met de visualisering van b.v. raambiljetten en posters.

Verder is het noodzakelijk om gemeenteleden in een vroeg stadium er op te wijzen dat in januari a.s. de actie Kerkbalans wordt gehouden. Regelmatige aankondigingen, waarvan voorbeelden door de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) gemaakt worden (te downloaden van de website www.kerkbalans.nl) verhoogt de betrokkenheid.

Benaderen gemeenteleden

Gemeenteleden confronteren met een uitgebreide begroting om daarmee het bijdrageniveau te verhogen, werkt meestal niet. Het gaat erom dat gemeenteleden duidelijk wordt gemaakt waar hun bijdrage voor nodig is. Met andere woorden: duidelijk maken wat de betekenis van de kerk is. Dat kan b.v. als volgt:

- De kerk, waar elke zondag de verkondiging van het Evangelie plaatsvindt en die veel mensen tot steun is.
- De kerkelijke gemeente, die zich inzet voor de medemens, zoals door het bezoeken van zieken, ouderen en zwakken in onze samenleving die extra aandacht nodig hebben.
- De kerkenraad, die aandacht geeft aan de jeugd door middel van jeugd- en jongerenwerk.
- De kerkgemeenschap, die probeert mensen die aan de rand van de samenleving terecht gekomen zijn, weer een menswaardig bestaan te bieden.
- De kerk, die zich inzet voor onze samenleving in haar geheel.
- De kerkelijke gemeente, die een al dan niet monumentaal kerkgebouw onderhoudt, dat in ons dorp het beeld bepaalt.

Bij het vaststellen van folderteksten of teksten van brieven kunnen bovenstaande zaken betrokken worden. Wilt u bepaalde doelgroepen benaderen, b.v. de categorie bijdragers van € 100 - € 250, en twijfelt u of u de juiste toon in de brief hebt aangeslagen, leg dan het concept aan de RPG (postbus 176, 3300 AD Dordrecht) voor. Die laat het door echte professionals beoordelen zonder dat dit u geld kost.

Benaderen Kerkbalanslopers

Iedereen heeft het tegenwoordig erg druk en veel agenda's zijn vol gelopen wanneer geprobeerd afspraken te maken voor een bespreking of ontmoeting. De actieperiode van Kerkbalans is reeds vroeg bekend. Ga daarom in oktober reeds uw Kerkbalanslopers benaderen voor hun medewerking in januari a.s.

Benaderen leiding jongerenclubs

In veel gemeenten wordt jaarlijks een tekenkleuractie gehouden over Kerkbalans. Via de leiding van de jongerenclubs worden jongeren benaderd en komen zij al in een vroeg stadium met de actie Kerkbalans. Benader daarom vroegtijdig de leiding van deze clubs, leg hen uit waar het om gaat en vraag of zij in de periode van de actie Kerkbalans bereid zijn om door middel van een teken-kleurplatenactie aandacht aan Kerkbalans te besteden.

Bespreking in kerkenraad

Omdat geldwerving in feite een zaak is van gemeenteopbouw, is het noodzakelijk dat geldwerving vanuit de kerkenraad wordt aangepakt. Het college van kerkrentmeesters moet er op toezien dat het onderwerp "Plaatselijke geldwerving" periodiek, maar zeker in deze tijd, op de agenda van de kerkenraad wordt geplaatst.

Kerk geeft informatie over leden, gemeenten en predikanten

Rook Belder

Het Expertisecentrum van de Protestantse Kerk in Nederland publiceerde op 23 april 2015 de Statistische Jaarbrief 2015 met belangrijke informatie over de ontwikkelingen in onze Kerk met betrekking tot o.a. leden, gemeenten en predikanten. Samensteller drs. Ronald Bolwijn geeft aan de informatie uit verschillende bronnen afkomstig is, namelijk:

- de gegevens over leden zijn afkomstig van LRP;
- de gegevens over de gemeenten betreffen de quotumadministratie; en
- de gegevens van predikanten zijn afkomstig van het Bureau predikanten van de Protestantse Kerk in Nederland.

Ledenontwikkeling

Al jaren loopt het aantal leden van onze Kerk terug. Ook in 2014 was dat het geval.

Opgemerkt wordt dat de term 'leden' een veel gebruikte verzamelterm is die niet geheel de lading dekt. Want alleen belijdende en doopleiden zijn lid van een gemeente. Daarnaast onderscheiden we de categorie 'overigen', die formeel in de ledenregistratie de naam dragen 'geen belijdenis, niet gedoopt'. Daarnaast kent de ledenregistratie nog een aantal andere typering van relaties die mensen met de Protestantse Kerk in Nederland kunnen hebben.

Kerkelijke betrokkenheid in de provincie/regio

Verder biedt de Jaarbrief een helder overzicht in de kerkelijke betrokkenheid, voor zover het de Protestantse Kerk in Nederland betreft, in regionaal verband in relatie tot het aantal inwoners.

Het aantal leden van de Protestantse

Meerjarenvergelijking

	Ledental PKN	Ledenverlies	Percentage
1.1.2007	2.267.220	-62.064	-2,66
1.1.2008	2.207.009	-60.211	-2,66
1.1.2009	2.149.136	-57.873	-2,62
1.1.2010	2.096.774	-52.362	-2,44
1.1.2011	2.044.531	-52.243	-2,49
1.2.2012	2.152.993	108.462	+5,30 1)
1.1.2013	2.085.843	-67.150	-3,12
1.1.2014	2.026.006	-59.837	-2,87
1.1.2015	1.969.755	-56.251	-2,78

Overzicht geregistreerden

Soort geregistreeerde	2015	2014	2013	2012
Belijdende leden	783.436	799.152	818.057	833.351
Doopleiden	862.823	882.266	902.871	928.491
Overigen	323.496	344.588	364.915	391.151
Totaal "Leden"	1.969.755	2.026.006	2.085.843	2.152.993
Gastleden	1.555	1.378	1.233	890
Voorkeursleden 2)	254.575	246.824	237.453	230.790
Blijkgevers 2)	16.899	16.280	14.895	9.767
Meegeregistreerden	112.572	121.426	129.484	141.705

1) De stijging van het aantal leden in 2011 heeft te maken met de invoering van een nieuw systeem voor de ledenregistratie (LRP). In dat jaar heeft een groot aantal gemeenten correcties toegepast op de centraal geregistreeerde ledengegevens. In 2013 en 2014 blijkt de ledenontwikkeling weer de trend van voorgaande jaren te volgen.

2) Voorkeursleden vormen een deelverzameling van de "leden" van de Kerk. Dat geldt ook voor de "blijkgevers".

Kerkelijke betrokkenheid

Provincie	Inwoners	Ledental PKN	In procenten
Friesland	646.324	167.082	25,9
Gelderland	2.026.393	349.754	17,3
Groningen/Drenthe	1.072.715	178.742	16,7
Noord-Brabant en Limburg	3.607.379	113.242	3,1
Noord-Holland	2.762.163	146.749	5,3
Overijssel-Flevoland	1.542.162	240.388	15,6
Utrecht	1.263.509	190.166	15,1
Zeeland	380.717	72.831	19,1
Zuid-Holland	3.600.784	510.801	14,2
Nederland	16.902.146	1.969.755	11,7

Kerk in Nederland bedraagt bijna 12 pct. van de Nederlandse bevolking. Friesland is de meest protestantse provincie met bijna 26 pct. leden op

het totaal van de Friese bevolking. Noord-Brabant en Limburg en Noord-Holland scoren met resp. 3,1 en 5,3 procent het laagst.

Ontwikkeling ledental per soort gemeente

De Statistische Jaarbrief geeft een duidelijk inzicht in het ledental gerekend naar de verschillende "bloedgroepen", namelijk protestants, hervormd, gereformeerd en luthers. Per 1.1.2014 zag dat overzicht er als volgt uit (met tussen haakjes het percentage over het totaal per bloedgroep):

Bovenstaand overzicht geeft aan dat bijna 55 procent van het ledental van onze Kerk lid is van een protestantse gemeente; 35 pct. van de leden horen onder de hervormde gemeenten; ruim 9,5 pct. van het ledental bij gereformeerde kerken, terwijl 0,5 pct. van de leden van de Kerk onder de lutherse gemeenten gerekend kan worden. Van het totaal aantal leden dat onze Kerk per 1 januari 2015 had, is bijna 40 pct. belijdend lid, bijna 44 pct. is dooplid, terwijl ruim 16 pct. tot de niet in de kerkorde genoemde categorie 'Overigen' behoort.

Leeftijdsofbouw

Van de 1.969.755 leden per 1 januari 2015 behoren 283.805 leden (14,7 pct.) in de leeftijdscategorie 0 – 19 jaar; 379.291 (19,3 pct.) in de categorie 20 – 39 jaar; 553.645 leden (28,1 pct.) vallen in de categorie 40 – 59 jaar; 568.402 (28,9 pct.) in de categorie 60 – 79 jaar, terwijl 184.612 leden (9,4 pct.) thuishoren in de categorie vanaf 80 jaar. Onderverdeeld naar de aard van het lidmaatschap is de situatie als volgt. Opgemerkt wordt dat in onderstaande specificatie na 39 jaar nog 2 leeftijdscategorieën voorkomen, terwijl in bovenstaand overzicht sprake is van drie categorieën.

De Statistische Jaarbrief wijst er op dat als gevolg van de vergrijzing meer dan 50 procent van de belijdende leden van onze Kerk ouder is dan 65 jaar.

Ontwikkeling ledenaantal

De daling van het aantal doopregistraties en belijdenissen is veel sterker dan de gemiddelde daling die zich in de Protestantse Kerk in Nederland voltrekt. Daalt het aantal leden in deze periode met 13 procent, voor doop en belijdenis zijn de percentages resp. 34 en 33

Ontwikkeling ledenaantal versus gedoopt en belijdenis

Gemeente	Totaal	Belijdend	Doop	Overig
Protestants	1.078.846 (54,8)	434.509 (40,3)	457.015 (42,4)	187.322 (17,3)
Hervormd	690.911 (35,1)	239.605 (34,7)	329.994 (47,8)	121.312 (17,5)
Gereformeerd	189.253 (9,6)	105.499 (55,7)	71.187 (37,6)	12.567 (6,7)
Luthers	10.745 (0,5)	3.823 (35,6)	4.627 (43,1)	2.295 (21,3)
Totaal	1.969.755	783.436 (39,8)	862.823 (43,8)	323.496 (16,4)

Leeftijdsofbouw

Leeftijd	Belijdend lid	Dooplid	Overigen	Totaal
t/m 19 jaar	0,1 pct.	28,6 pct.	11,3 pct.	14,4 pct.
20 – 39 jaar	9,0 pct.	27,6 pct.	21,7 pct.	19,3 pct.
40 – 64 jaar	40,5 pct.	29,8 pct.	40,4 pct.	35,8 pct.
vanaf 65 jaar	50,4 pct.	13,9 pct.	26,6 pct.	30,5 pct.
Totaal	100	100	100	100

Ontwikkeling ledental

Jaar	Aantal leden	Index	Gedoopt	Index	Belijdenis	Index
2015	1.969.755	87	7.655	66	3.854	67
2014	2.026.006	90	8.392	72	4.343	76
2013	2.085.843	92	9.273	80	4.572	80
2012	2.152.993	95	10.388	90	5.191	91
2011	2.206.603	98	10.860	94	5.487	96
2010	2.260.444	100	11.598	100	5.723	100

procent. Deze sterke daling van doop en belijdenis lijkt verklaard te worden uit het feit dat in de gemeenten van onze Kerk het aantal kinderen c.q. ouderparen met kinderen daalt.

Aantal gemeenten

Soort gemeente	2006	2014
Protestantse gemeente	434 (24 pct.)	737 (46 pct.)
Hervormde gemeente	866 (47 pct.)	563 (35 pct.)
Gereformeerde kerk	465 (26 pct.)	262 (16 pct.)
Evangelisch-Lutherse gemeente	51 (3 pct.)	35 (2 pct.)
Totaal	1.816 gemeenten	1.597 gemeenten

In acht jaar tijd is het aantal zelfstandige gemeenten, die deel uitmaken van de Protestantse Kerk in Nederland, gedaald met 12 procent.

Eind 2014 was 46 procent van onze gemeenten Protestants, 35 procent is Hervormd, 16 procent Gereformeerd en 2 procent Luthers.

Onderverdeling per provincie

Het soort gemeenten ziet er per provincie of regio naar de situatie per 1 januari 2014 als volgt uit: (zie pagina 333)

Gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland

Vervolgens gaat de Jaarbrief in op de ontwikkeling van het aantal gemeenten naar denominatie. Dat overzicht is als volgt:

Dit overzicht geeft aan dat van de 737 gemeenten die een Protestantse gemeente vormen, ofwel 46 procent, de meeste gemeenten, zowel nominaal als relatief, zich in Friesland bevinden. Daarna volgen Gelderland met 102, Noord-Holland met 93 en Zuid-Holland met 88. De meeste Hervormde gemeenten zijn te vinden in Zuid-Holland (134) en Gelderland (103). De meeste Gereformeerde kerken zijn in Zuid-Holland (67) en Groningen-Drenthe (53). Van de 35 Lutherse gemeenten zijn er 8 (bijna 23 procent) in Zuid-Holland.

Onderverdeling per provincie

Provincie/regio	Protestantse gemeente	Hervormde gemeente	Gereformeerde kerk	Evangelisch-Lutherse gemeente	Totaal
Friesland	137 (18,6 pct.)	57 (10,1 pct.)	33 (12,6 pct.)	1 (2,9 pct.)	228 (14,3 pct.)
Gelderland	102 (13,8 pct.)	103 (18,3 pct.)	28 (10,7 pct.)	6 (17,1 pct.)	239 (15,0 pct.)
Groningen-Drenthe	87 (11,8 pct.)	71 (12,6 pct.)	53 (20,2 pct.)	5 (14,3 pct.)	216 (13,5 pct.)
Noord-Brabant en Limburg	72 (9,8 pct.)	46 (8,2 pct.)	14 (5,3pct.)	2 (5,7 pct.)	134 (8,4 pct.)
Noord-Holland	93 (12,6 pct.)	24 (4,3 pct.)	7 (2,7 pct.)	7 (20,0 pct.)	131 (8,2 pct.)
Overijssel-Flevoland	58 (7,9 pct.)	47 (8,3 pct.)	32 (12,2 pct.)	2 (5,7 pct.)	139 (8,7 pct.)
Utrecht	41 (5,6 pct.)	47 (8,3 pct.)	17 (6,5 pct.)	3 (8,6 pct.)	108 (6,8 pct.)
Zeeland	59 (8,0 pct.)	34 (6,0 pct.)	11 (4,2 pct.)	1 (2,9 pct.)	105 (6,6 pct.)
Zuid-Holland	88 (11,9 pct.)	134 (23,8 pct.)	67 (25,6 pct.)	8 (22,9 pct.)	297 (18,6 pct.)
Totaal	737	563	262	35	1.597

Predikanten van de Protestantse Kerk in Nederland

De Jaarbrief biedt ook een helder overzicht van de ontwikkeling van het aantal predikanten over de periode 2006 – 2015.

Het totaal aantal predikanten is ten opzichte van 2006 met bijna 7 procent gedaald. Van de dienstdoende predikanten is dit aantal van 3.347 teruggelopen naar 2.707 ofwel met ruim 19 procent. Uit dit overzicht blijkt duidelijk dat ook onder de predikanten een sterke vergrijzing valt waar te nemen.

Deze vergrijzing blijkt ook uit onderstaande tabel van de dienstdoende predikanten per leeftijdscategorie:

Het valt daarbij op dat van de gemeentepredikanten slechts 5,5 procent jonger is dan 35 jaar. Het aantal gemeentepredikanten in de categorie 35-49 jaar is in tien jaar gedaald van 40 naar 25 procent. Dat betekent automatisch dat het aandeel 50-plussers onder de predikanten gestegen is van bijna 56 naar 69 procent.

Predikanten

Leeftijdsopbouw

	2015	2010	2006
t/m 34 jaar	150	136	135
35 – 49 jaar	697	998	1.355
50 – 65 jaar	1.860	2.040	1.857
	2.707	3.174	3.347
65-plussers	2.013	1.753	1.712
Totaal	4.720	4.927	5.059

Jaar	> 34 jaar	35-49	50-64	Totaal
2006	4,0 pct.	40,5 pct.	55,5 pct.	100 pct.
2010	4,3 pct.	31,4 pct.	64,3 pct.	100 pct.
2015	5,5 pct.	25,7 pct.	68,7 pct.	100 pct.

Jaar	Mannen	Vrouwen	Totaal
2006	75,1 pct.	24,9 pct.	3.347
2010	72,9 pct.	27,1 pct.	3.174
2015	68,2 pct.	31,8 pct.	2.707

Mannen/ vrouwen

Ook is gekeken hoe onder de predikanten de verhouding mannen en vrouwen is. Het valt op dat het aantal vrouwen geleidelijk stijgt, maar in 2015 nog geen derde van het totaal bedraagt.

Inkomsten

Tenslotte geeft de Jaarbrief een overzicht van de inkomsten levend geld (vrijwillige bijdragen, collecten en giften) en van de totale inkomsten (=levend geld vermeerderd met rente, huuropbrengst, pacht e.d.).

Inkomsten	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	€	€	€	€	€	€	€	€
Levend geld (x 1.000)	233.404	235.609	236.928	237.253	237.690	236.565	233.512	227.724
Index	100	100,9	101,5	101,6	101,8	101,4	100	97,6
Totale inkomsten (x 1.000)	270.844	276.575	281.977	283.415	277.720	277.548	275.464	267.881
Index	100	102,1	104,1	104,6	102,5	102,5	101,7	98,9
Aandeel levend geld in totale inkomsten	86,1 pct.	85,2 pct.	84,0 pct.	83,7 pct.	85,6 pct.	85,2 pct.	84,8 pct.	85,0 pct

■ Noordelijke provincies willen betere restauraties

De provincie Friesland betaalt € 30.000 aan het project 'Instandhouding van ons erfgoed vraagt om het beste vakmanschap!', zo meldt het Friesch Dagblad van 24 augustus 2015. Het project is een initiatief van Stichting Certificering Restauratie. De stichting wil met het geld de kwaliteit van restauraties in de vier noordelijke provincies verbeteren. Ook de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel dragen € 30.000 bij.

De Stichting Certificering Restauratie wil voorkomen dat er onnodige schade aan monumenten ontstaat bij restauratiewerkzaamheden. De stichting zet zich in voor het behoud van het aantal vaklieden in de vier noordelijke provincies. Ook wil de stichting eigenaren en beheerders van monumenten ervan bewust maken dat er bij restauratie vakmanschap komt kijken en dat het noodzakelijk is daarvoor erkende restauratiebedrijven in te huren. De provincies betalen mee aan het project voor de periode 2015-2016. In totaal kost het project ongeveer € 330.000.

■ Onbekende geeft € 100.000 aan fonds beschadigde kerken

Het Dagblad van het Noorden van 31 juli 2015 meldt dat een donateur uit het westen van het land een ton geschonken heeft aan het nieuwe Fonds voor Getroffen Kerken in het aardbevingsgebied van Groningen. Dat fonds is in het leven geroepen door de Stichting Oude Groninger Kerken. De stichting is blij met deze schenking. "Zo maken we een vliegende start met het nieuwe fonds", aldus een woordvoerder van de stichting die niet wil zeggen wil de gulle gever is.

De Stichting Oude Groninger Kerken wil het geld onder meer gebruiken voor kerken waarvan de aardbevingsschade al is hersteld. Het eerste project waarvoor geld uit het nieuwe fonds wordt gehaald, is de gereformeerde kerk van Westeremden. Doel is de oorspronkelijke

Agenda voor kerkrentmeesters

Oktober

Friesland

Regiovergaderingen op 26 oktober in Dokkum, op 27 oktober in Joure, op 28 oktober in Drachten en op 29 oktober in Franeker. Onderwerp: Donatus.

Groningen

Najaarsvergadering op 21 en 29 oktober in resp. Lutjegast en Winschoten. Thema: "Hoe kunnen we meer opbrengsten halen uit het kapitaal dat we bezitten?" Aanvang: 19.45 uur. Colleges van kerkrentmeesters worden nog geïnformeerd over de locatie.

Utrecht

De afdeling Utrecht van de VKB verzorgt op 21 oktober met het Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie (PCTE) een basiscursus voor de kerkrentmeester. Locatie: Triumfatorkerk, Marco Pololaan 185-187, 3526 GB Utrecht. Tijd: van 19.30 – 21.30 uur. Zaal open: 19.00 uur. Eerdere bijeenkomsten vonden op 7 en 14 oktober jl. plaats.

November

Drenthe

De afdeling Drenthe van de VKB houdt op 11 november in Vries (Dorpskerk, Brink 1) en 16 november in Hollandscheveld (Hervormde kerk, Hendrik Raakweg 19) haar regiobijeenkomsten. Inleiders: mr. A. Rigters, o.a. lid hoofdbestuur VKB, over "Veranderingen in de kerkorde" en drs. M. Blokhuis, verbonden aan het Catharijneconvent Utrecht, over "Religieus roerend erfgoed". De bijeenkomsten beginnen om 19.30 uur.

Groningen

Najaarsvergadering op 5 november in Loppersum over het thema: "Hoe kunnen we meer opbrengsten halen uit het kapitaal dat we bezitten?" Aanvang: 19.45 uur. Colleges van kerkrentmeesters worden nog geïnformeerd over de locatie.

Utrecht

Na de cursusavonden in oktober voor de kerkrentmeesters, belegt de afdeling Utrecht op 3 november a.s. haar najaarsbijeenkomst in de Triumfatorkerk, Marco Pololaan 185-187 te Utrecht. Mr. J. Broekhuizen zal spreken over: ANBI: transparant omdat het moet, terwijl de heer M. Blokhuis zal spreken over de dienstverlening van het Catharijneconvent inzake inventarisatie van het roerend kerkelijk erfgoed. De bijeenkomst begint om 19.45 uur.

Zuid-Holland

De afdeling Zuid-Holland houdt haar regiobijeenkomsten op 9 november in kerkelijk centrum "De Bron" te Alphen aan den Rijn en op 10 november in kerkelijk centrum "De Palm" te Papendrecht. Aanvang: 20.00 uur. Zaal open: 19.30 uur. Op beide avonden zullen de thema's geld en meerjarig onderhoud aan de orde komen en worden besproken door een vertegenwoordiger van de Stichting Kerkelijk Geldbeheer uit Gouda en architectenbureau Lakerveld uit Noordeloos.

Januari

Actie Kerkbalans 2016
17 – 31 januari: Actie Kerkbalans 2016. Voor nadere bijzonderheden zie de website www.kerkbalans.nl

kleurstelling van deze in 1934 gebouwde kerk terug te brengen. De werkzaamheden worden gecombineerd met het herstel van aardbevingsschade. Ook wordt er geld uit het fonds gebruikt in de Jacobikerk in Uithuizen voor het bijwerken van

schilderingen die waren aangetast door vocht. In die kerk is de aardbevingsschade net grondig hersteld, zodat er sinds september 2015 weer diensten door de protestantse gemeente Uithuizen worden gehouden.

Nieuwe prijs voor funerair erfgoed: de Gouden Terebinth

De Gouden Terebinth is een nationale prijs die in januari 2016 voor het eerst door Vereniging De Terebinth wordt uitgereikt. Winnaar van deze prijs is de organisatie/ instantie of de persoon die zich in 2014-2015 uitzonderlijk heeft ingezet voor het behoud van onze funeraire cultuur. Meedoen kan tot 20 oktober 2015.

Het bestuur van de Vereniging De Terebinth roept organisaties/instanties en personen op zich vóór 20 oktober 2015 aan te melden en mee te dingen naar de Gouden Terebinth. Dit is een prijs die eens per twee jaar zal worden uitgereikt. Er is een geldbedrag van duizend euro met een wisseltrofee. De winnaar belooft bij ontvangst het bedrag te besteden aan een funerair doel van zijn/haar keuze. De prijs wordt in januari 2016 voor het eerst uitgereikt.

Met de komst van alternatieven, zoals cremieren, natuur-begraven en zelfs vriesdrogen is de belangstelling voor de traditionele begraafplaats en bijzondere grafmonumenten bij het publiek flink gedaald.

Ook de overheid lijkt vaak weinig waarde aan onze funeraire geschiedenis te hechten: in 2013 kwamen de praalgraven (rijksmonumenten) van zeehelden Hein en

Tromp in de verkoop. Talloze traditionele begraafplaatsen worden in hun bestaan bedreigd. Ze worden gesloten, raken in verval of dreigen te verdwijnen.

Maar niet overal. Er zijn wel degelijk mensen en organisaties die zich buitengewoon inzetten voor het beheer en behoud van onze funeraire cultuur. Dit was de laatste jaren te zien in onder andere Tiel (begraafplaats Ter navolging), Diemen (algemene begraafplaats Rustoord), Oude Tonge (begraafplaats Emmastraat) en op het Friese en Groningse platteland, waar talloze kleine begraafplaatsen van de ondergang zijn gered.

Vereniging De Terebinth wil met het uitreiken van de Gouden Terebinth die inzet belonen en bovendien iedereen stimuleren zich in te spannen voor het behoud van onze traditionele begraafplaats en funeraire cultuur. Graven en andere gedenkmonumenten vertellen immers over ons verleden en over onze identiteit. Ze horen net zo bij onze geschiedenis als historische gebouwen, zoals molens, kerken en kastelen: aandacht voor oude grafmonumenten brengt die geschiedenis weer tot leven.

Meer informatie over de nieuwe onderscheiding: zie www.terebinth.nl of via bureau@terebinth.nl

VERGEET UW BRIM AANVRAAG VOOR 2016 NIET

Wij hebben een ruime ervaring in het voorbereiden van de BRIM aanvragen en begeleiden van het daarin opgenomen onderhoud.

De instandhoudingssubsidie draagt bij in de kosten van onderhoud van Rijksmonumenten.

VERLAAN & BOUWSTRA architecten

Badhuisstraat 2
4132 BR Vianen

T 0347 376 528
www.verlaanenbouwstra.nl
info@verlaanenbouwstra.nl

■ Na jaren nieuw Jaarboek Protestantse Kerk in Nederland

Het Friesch Dagblad van 5 september jl. meldt dat in de tweede week van september het Jaarboek Protestantse Kerk in Nederland 2015-2016 zou verschijnen. Daarmee is er na jaren weer een geactualiseerde editie van het naslagwerk dat erg veel in de kerkelijke gemeenten wordt gebruikt. De laatste editie was die van 2011-2012.

De nieuwe uitgave bevat alle contactgegevens van gemeenten en predikanten, kerkelijk werkers, preekbevoegden, synode, de Dienstenorganisatie, kerkelijke commissies, stichtingen en organisaties. Ook zijn jaaroverzichten opgenomen en de lijst van overleden predikanten sinds de vorige editie uit 2011.

De gegevens voor het jaarboek zijn gebaseerd op het LRP (Ledenregistratie Protestantse Kerk) en op interne systemen van de Dienstenorganisatie. Het Jaarboek telt 650 pagina's en kost € 20. Het is rechtstreeks te bestellen via www.boekencentrum.nl en is ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Roosevelthuis en Hydepark samen Nieuw Hydepark

Van oud naar nieuw

Rook Belder

Jaarlijks genieten er ruim 1.500 mensen samen met ruim 1.100 vrijwilligers van een vakantieweek. De meeste van de 46 vakantieweken die jaarlijks in het F.D. Roosevelthuis worden gehouden, worden georganiseerd door werkgroepen en commissies van plaatselijke gemeenten uit het hele land. Allemaal vrijwilligers, artsen, predikanten, verpleegkundigen, etc. die een week van hun eigen vakantie hiervoor beschikbaar stellen. Veelal hebben deze werkgroepen een band met de Protestantse Kerk. De overige vakantieweken in het Roosevelthuis worden ingevuld door Het Vakantie-bureau van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk (PSDV).

Vakanties

De gasten zijn vooral mensen die intensieve hulp en begeleiding nodig hebben wegens ziekte, een lichamelijke of visuele beperking of leeftijd. Daarnaast is er gelegenheid voor mantelzorgers met een thuiswonende partner met dementie om van het Roosevelthuis gebruik te maken. Zij kunnen samen genieten van een zorgeloze tijd op landgoed Hydepark. Ook worden er vakanties verzorgd voor eenoudergezinnen en mensen met een verstandelijke handicap. En dit alles is mogelijk dankzij de inzet van de vele vrijwilligers.

Het F.D. Roosevelthuis is verouderd en is aan vervanging toe. Ook het conferentiecentrum, dat inmiddels is afgebroken, voldeed niet meer aan de wensen van deze tijd. Om die reden heeft de generale synode in november 2012 besloten het Roosevelthuis en het conferentiecentrum Hydepark te combineren in één gebouw. Het nieuwe gebouw krijgt als naam 'Nieuw Hydepark' en wordt een 'huis voor de kerk'. Voor alle plaatselijke gemeenten wordt het

Vorderingen van de bouw begin augustus 2015

Het spandoek "Van oud naar nieuw" van de Groep Noord-Holland deze zomer

een plek van bezinning, toerusting, ontmoeting en vakantie. Het is ook weer geschikt voor mensen die afhankelijk zijn van zorgverlening en begeleiding.

Hydepark

Het hoofdgebouw van het nieuwe F.D. Roosevelthuis komt op de plek van het huidige conferentiecentrum Hydepark. Dit is ook de plek waar het voormalige landhuis Hydepark heeft gestaan, dat in de Tweede Wereldoorlog werd verwoest. Het ontwerp van het nieuwe gebouw refereert aan dit oude landhuis met als aanvulling een vleugel met (aangepaste) hotelkamers. Bij keuze

van de bouwlocatie is rekening gehouden met zichtlijnen richting de hertenwei, de orangerie en de Dribergsestraatweg. Het gebouw wordt daarmee een nieuw hart voor landgoed Hydepark.

Op de begane grond van het hoofdgebouw bevinden zich de facilitaire ruimten voor zowel vakantie- als conferentiegangers, zoals restaurant en recreatieruimte. Deze ruimten kunnen gecombineerd worden. Aan de zijde van het gebouw richting de Dribergsestraatweg komt een terras met uitzicht op de vijver. Op de begane grond, en dus gelijkvloers, zijn de

aangepaste kamers voor de gasten. Deze kamers bevinden zich in een vleugel die gelegen is tegen de bosrand.

Op de eerste verdieping van de vleugel bevinden zich de kamers voor de vrijwilligers van de diaconale vakanties. Op de tweede verdieping van het hoofdgebouw zijn conferentieruimten en de kapel. De kapel is kenmerkend voor dit 'huis van de kerk'. Eigenlijk net zo kenmerkend als het kerkgebouw in de plaatselijke gemeente. Daar ligt immers rondom de open Bijbel de drijfveer van al ons bezig zijn.

Gedenksteen

In het kader van de Dag van de Bouw, zaterdag 13 juni, was de bouwplaats op landgoed Hydepark open voor geïnteresseerden. Er werd die dag een gedenksteen onthuld bij de toekomstige ingang van het nieuwe gebouw.

In de eerste week van augustus werd er door de Groep Noord-Holland een vakantieweek georganiseerd. Een vast team vrijwilligers dat al sinds enkele tientallen jaren jaarlijks voor hun gasten een onvergetelijke vakantieweek biedt. Het thema, dat jaarlijks wisselt, was dit jaar "Van oud naar nieuw".

Renovatie kerktoeren Kinderdijk gereed

Begin juli jl. is de renovatie van de kerktoeren van de kerk aan de Molenstraat in Kinderdijk afgerond. Eind 2013 kwam bij het luiden van de klok spontaan een stuk zandsteen uit de lijst boven een van de ramen in de toren naar beneden. Er zijn toen direct veiligheidsmaatregelen getroffen. Na een grondige inspectie is besloten om het geplande onderhoud vervroegd en uitgebreider uit te voeren.

Dit kon alleen dankzij een subsidie van de provincie Zuid-Holland, die daarmee de helft van de ruim € 100.000 kostende renovatie heeft gefinancierd. De andere helft is door de Hervormde gemeente Kinderdijk-Middelweg opgebracht. Een actie onder de dorpsbewoners van Kinderdijk heeft een bedrag opgeleverd van ruim € 1.200, waarmee een deel

Kerktoeren Kinderdijk

van de kosten voor het herstel van de wijzerplaatverlichting is bekostigd. In het donker is het uurwerk nu weer van veraf te zien, wat lange tijd niet het geval was.

De renovatie is uitgevoerd door Verhaar Bouw uit Nieuw-Lekkerland onder begeleiding van Lakerveld Ingenieurs- en Architectenbureau B.V. uit Noordeloos. De werkzaamheden die zijn uitgevoerd zijn o.a. het vervangen en herstellen van diverse zandstenen banden onder en boven de raampartijen in de toren en het vervangen van voegwerk. Ook is er op de uitstekende zandstenen banden in de gevels van de toren een zinken afdekking aangebracht waarmee wordt voorkomen dat er vocht in het zandsteen komt, wat ook weer minder risico geeft op vorstschade. Omdat de toren toch compleet in de steigers moest, is gelijktijdig het uurwerk gerenoveerd.

Het college van kerkrentmeesters hoopt hiermee de komende jaren weer vooruit te kunnen wat betreft de toren, die karakteristiek en beeldbepalend is voor het dorp Kinderdijk. Kerk en toren zijn een ontwerp van wijlen architect Jan Wils (die o.a. ook het Olympisch Stadion in Amsterdam ontworpen heeft) en zijn gebouwd in 1924. Tijdens de Open Monumentendag op 12 september was de kerk open voor bezichtiging.

Subsidie voor Nicolaaskerk Kloosterburen

Het Dagblad van het Noorden van 3 september jl. meldt dat de Nicolaaskerk in Kloosterburen vrijwel zeker op € 100.000 subsidie van het Rijk kan rekenen om energiebesparende maatregelen te treffen. Het gebouw is een van de achttien rijksmonumenten die voor subsidie in aanmerking komen. De Nicolaaskerk is het enige monument in Groningen dat subsidie krijgt. Het geld is onder meer bedoeld om te onderzoeken welke maatregelen het beste werken. Bij aanpassingen aan monumenten zijn vaak kostbare ingrepen nodig om de cultuurhistorische waarde in tact te houden.

Belasting inhouden bij transitievergoeding

Wanneer men verplicht is een transitievergoeding uit te betalen na ontslag van een werknemer, dan moet men hierover loonheffing inhouden. De fiscus beschouwt de transitievergoeding namelijk als een eenmalige uitkering van loon uit vroegere dienstbetrekking. In dat geval is de groene tabel bijzondere beloningen van toepassing in plaats van de witte tabel. De loonheffing wordt berekend over het bedrag dat resteert na aftrek van de inzetbaarheidskosten en de transitiekosten, aldus een bericht in het blad Bestuur Rendement van augustus 2015.

Tarieven onderscheidingen gewijzigd

De tarieven voor draaginsignes zijn per 1 november 2015 gewijzigd. De actuele tarieven zijn te raadplegen in de webshop via www.kerkrentmeester.nl.

Informatie kunt u opvragen via r.kersten@kerkrentmeester.nl.

Inwoners van het dorp Goënga worden eigenaar van historische kerk uit 1758

“De kerk is de ziel van het dorp”

Steeds meer kerkgebouwen, vaak beeldbepalende monumenten, komen leeg te staan. In het Friese Goënga zetten dorpsbewoners er samen de schouders onder, om hun monumentale kerkgebouw te behouden. De heer Age Bootsma, een geboren en getogen inwoner van Goënga, is intensief betrokken bij dit proces.

Hij is al jaren actief voor de vereniging Dorpsbelang Goënga. Zo raakte hij betrokken bij de overname van de kerk in Goënga.

“Vijftien jaar geleden werden wij al eens door de eigenaar van de kerk, de protestantse gemeente benaderd over de overname van de kerk. We kwamen er toen met elkaar niet uit. In 2012 hebben wij vanuit Dorpsbelang het onderwerp weer op de agenda gezet: wij vonden dat de kerk hoe dan ook behouden moest blijven. Het is een rijksmonument en het is ook nog eens beeldbepalend in ons dorp. Bewoners noemden de kerk ‘de ziel van het dorp’. Daarom richtten wij een werkgroep op die moest onderzoeken of het mogelijk was de kerk over te nemen.

Stroomversnelling

In 2014 kwam alles in een stroomversnelling. De protestantse gemeente had besloten een aantal kerkgebouwen in deze streek af te stoten en ook onze kerk stond op dat lijstje. Op de jaarvergadering van Dorpsbelangen kregen wij van de inwoners van Goënga de vrijheid om in gesprek te gaan over de overname. We hebben in eerste instantie nogal moeten onderhandelen over de bruidsschat. Maar uiteindelijk kwamen we er uit. Wij namen de kerk over voor een symbolisch bedrag van één euro. Vervolgens hebben we bij de gemeente en het Deltateam Fryske Tsjerken van de provincie Friesland aangeklopt voor subsidie en advies over de herbestemming. In een beleidsplan

Kerk van Goënga

beschreven wij wat we met de kerk wilden.

Wij vonden dat de kerk beschikbaar moest blijven voor rouw- en trouwbijskomsten en voor een aantal kerkdiensten per jaar. De kerk moest dus kerk blijven. Maar daarnaast wilden wij concerten, lezingen en tentoonstellingen gaan organiseren. De kerk moest dus ook een cultuurtempel worden. Daarvoor had het gebouw wel een aantal aanpassin-

gen nodig, zoals toiletten en een keukenblokje. Op basis van ons beleidsplan kregen we van de provincie Friesland en van de gemeente Sudwest Fryslân subsidie, te besteden aan de restauratie en herbestemming van onze kerk. Daarnaast krijgen we ook nog een aantal jaren geld uit het BRIM. Eén van de grote kostenposten in een dergelijk project is het schilderwerk en dat was meteen ook leerproject voor ons.

Deltaplan Fryske Tsjerken

Vrijkomende kerken vormen een speerpunt in het monumentenbeleid van de provincie Friesland. Daarom heeft de provincie het Deltateam Fryske Tsjerken in het leven geroepen. Het Deltateam, bestaande uit onafhankelijke deskundigen, adviseert kerkeigenaren en geïnteresseerde nieuwe gebruikers van kerken kosteloos over hoe een kerk herbestemd zou kunnen worden. Daarnaast biedt de provincie financiële ondersteuning door subsidies en laagrentende leningen. De kerk in Goënga kreeg van de provincie subsidie en advies voor de herbestemming en restauratie.

Friesland heeft de hoogste kerkdichtheid van Nederland. In de middeleeuwen was Friesland relatief dicht bevolkt en ook nog eens welvarend. Ieder terpdorp kon zich een eigen kerkgebouw veroorloven. Door de ontkerkelijking worden steeds meer kerkgebouwen door de kerkeigenaren afgestoten. Alleen al in Friesland zullen dat er gemiddeld tien per jaar zijn.

Rijksmonument

Wij waren opeens eigenaar van een rijksmonument en we ontdekten al snel dat dat betekent dat je niet zomaar alles kan doen. We moesten bijvoorbeeld bouwhistorisch onderzoek en een kleurenverkenning laten doen. De kleuren die we nu gebruiken, passen bij de geschiedenis van deze kerk. Er zijn hier nog elementen te vinden van de eerste kerk, zoals de klokkenstoel uit 1342. Het uurwerk van de klok komt uit de 17e eeuw en het gebouw zelf is gebouwd in 1758. Op dit moment is Lolle Schakel bezig met het schilderwerk. Hij is deskundig op het gebied van historisch schilderwerk en was bijvoorbeeld ook betrokken bij het onderhoud in Carré. Het wordt een prachtig geheel, veel mooier dan het was!

Mijn collega bestuursleden en ik zijn heel erg druk met dit project. Het is een hele put werk. Vooral het juridische traject van de overdracht heeft veel tijd en energie gekost. Ik ben er trots op dat wij als dorp een kerk hebben overgenomen. En nog trotser ben ik dat er in ons dorp zoveel mensen betrokken zijn bij het behoud van de kerk. Op een vrije zaterdag waren hier onlangs zomaar tien mannen aan het werk, om een geul te graven voor de afvoer van de dakgoot. Eind maart zal er ook weer een grote groep mensen helpen, dan bij de schoonmaak van een buitenmuur", zo vertelt de heer Bootsma.

■ Duitse kerkleden twijfelen over lidmaatschap

Het Friesch Dagblad van 18 augustus jl. meldt dat meer dan de helft van de leden van de twee grootste Duitse kerken (51 pct.) soms overweegt het lidmaatschap op te zeggen. De redenen waarom de meeste leden van de Evangelische Kerk in Duitsland of de Rooms-Katholieke Kerk die stap toch niet zetten, zijn veelzijdig. Dat blijkt uit een rapport van het Duitse bureau YouGov uit Keulen.

YouGov stelde zo'n tachtig online-vragen aan ongeveer duizend mensen. Van de leden die over opzegging nadenken, geeft 46 procent aan te blijven „uit gemak-

zucht". 14 Procent blijft „uit angst voor zo'n radicale stap" en 4 procent geeft aan het geloof te hebben hervonden. 1 Procent van de ondervraagden zegt door een geestelijke van de stap te zijn weerhouden. De overige 35 procent geeft geen precieze reden of noemt andere argumenten.

Onderzoeker Holger Geißler signaleert een grote distantie bij de deelnemers ten opzichte van het instituut kerk. Zo vindt slechts één op de zes ondervraagden het terecht dat de staat de kerkbelasting (Kirchensteuer) int.

Er is in Duitsland ook een tweedeling waarneembaar: terwijl in het westen van Duitsland 50 procent van de ondervraagden in God en 44 procent in een leven na de dood gelooft, liggen die percentages in het oosten op 30 en 29 procent. 84 Procent is van mening dat de religies hun tradities aan de moderne tijd zouden moeten aanpassen. 85 Procent van de Duitsers weet waar Pasen over gaat. De overige 15 procent denkt dat met dat feest Jezus als Zoon van God naar zijn Vader terugkeert (9 procent), dat de geboorte van Christus wordt gevierd (4 procent) of dat de mensen God danken voor hun oogst (2 procent). Over de islam wordt kritisch geoordeeld: 49 procent van de ondervraagden noemt deze godsdienst „onverenigbaar" met de democratie en 16 procent meent dat de islam en Duitsland bij elkaar horen. Voor 86 procent van de ondervraagden is het gezin belangrijk.

■ Lutherse kerk Leeuwarden in 2016 gerestaureerd

Het Reformatorisch Dagblad van 25 juni 2015 meldt dat de lutherse kerk in de Nieuwe Oosterstraat in Leeuwarden begin 2016 wordt gerestaureerd. Onder meer de vloer wordt gerepareerd, het pleisterwerk wordt hersteld en er komt een nieuwe verwarming.

De restauratie is op een kleine € 70.000 begroot. In een later stadium moet ook het tweeklaviers kerkorgel, in 1769 gebouwd door orgelmaker L. van Dam en Zn.,

worden aangepakt. Tijdens de restauratie worden de kerkdiensten gehouden in de bovenzaal.

Het gebouw van de evangelisch-lutherse gemeente, een rijksmonument, is de enige lutherse kerk van Friesland. Het gaat om een schuilkerk uit 1681 die in 1774 werd omgebouwd tot een zaalkerk met galerijen. In de gevel van de kerk in de Friese hoofdstad zit een gedenksteen uit laatstgenoemd jaar met de tekst: „Door den zegen van God, de gunst van 's lands vaderlijke overheden en de christelijke mildaadigheid van de gezamenlijke ingezetenen dezer stad en de leden der Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam is dit huis gebouwt MDCCLXXIV."

■ Versterk Gronings erfgoed: van repareren naar prepareren

Overheden, belanghebbenden en bewoners pleiten samen voor een omslag van repareren naar prepareren van erfgoed in het aardbevingsgebied. Ze doen dat in een advies dat dinsdag 30 juni 2015 is aangeboden aan Hans Alders, Nationaal Coördinator Groningen.

In dit advies dringen de opstellers aan op een snelle start van het versterken van het erfgoed om te voorkomen dat al het erfgoed beschadigd raakt. Een gebiedsgerichte benadering lijkt kansrijk, waarbij het gezamenlijk ontwikkelen van een toekomstvisie voor een dorp rondom de monumentale gebouwen centraal staat.

Als gevolg van de aardbevingen is 60 procent van de ruim 1500 rijksmonumenten in de provincie Groningen beschadigd. Tot nu toe zijn ongeveer 1000 schades aan rijksmonumenten gemeld. De bevingen kunnen ertoe leiden dat uiteindelijk al het erfgoed in dit gebied beschadigd raakt. Daarom is naast herstel ook preventie belangrijk. Een deel van die monumenten staat bovendien leeg en moet een nieuwe bestemming krijgen. Dit alles speelt zich af in een gebied dat toch al onder druk staat ▶

door de daling van het aantal bewoners.

Het advies dat nu aan Hans Alders is aangeboden, is opgesteld binnen het project Levende Monumenten in een Leefbare Regio. In vier werkateliers onderzochten overheden, belangenorganisaties en bewoners voor de vier Groninger aardbevingsdorpen Middelstum, Onderdendam, Overschild en 't Zandt de toekomst van het erfgoed en hoe herstel en preventie van schade vorm kunnen krijgen. In deze werkateliers stond niet het gebouw centraal, maar de betekenis van het gebouw voor de toekomst van het dorp het en gebied.

Herstel en preventie van schade blijken goed te passen in die aanpak. Een belangrijk onderdeel van het advies is ook het instellen van een zogenoemd loods-team dat eigenaren begeleidt bij het verstevigen van het monument of de herbestemming. Dit team bestaat uit een erfgoeddeskundige en een bouwkundige en helpt de eigenaar bij de keuze van architect, monumentendeskundige en een constructeur. Het project Levende Monumenten in een Leefbare Regio is een initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in samenwerking met de provincie Groningen, de Stichting Oude Groninger Kerken, Libau en de stichting het Groninger Landschap.

Deze partners en de deelnemers aan de werkateliers verwachten dat op basis van dit advies de vier pilots een vervolg krijgen binnen het meerjarig programma Herbestemming cultureel erfgoed in het aardbevingsgebied. Zo kan met de gebiedsgerichte aanpak en met de inzet van het loods-team in de praktijk ervaring worden opgedaan.

■ Boekje over uurwerken en luidklokken

De Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) presenteerde op 11 september jl. het eerste deeltje uit de reeks Uurwerken en luidklokken.

De uitgave is geschreven door Tonko Ufkes en is de eerste in de nieuwe reeks Uurwerken en luidklokken van

■ Handleiding voor kerkrentmeesters

Dit voorjaar is de 20e en herziene druk van de Handleiding voor kerkrentmeesters gereed gekomen. Het boek is een naslagwerk en verwijsgids voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De handleiding is verkrijgbaar via de webshop: www.kerkrentmeester.nl. Of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

De kosten voor de handleiding zijn € 12,50 exclusief 6 pct. BTW en verzendkosten.

de SOGK, met als doel de belangstelling voor ook dit bijzondere erfgoed in het Groninger land te bevorderen.

■ Start restauratie Hinsz-orgel Bolsward

Het Friesch Dagblad van 25 augustus 2015 meldt dat het landelijk bekende en unieke Hinsz-orgel in de Martinikerk van Bolsward wordt gerestaureerd. De werkzaamheden zullen een jaar in beslag nemen. Het Bolswarder orgel werd gebouwd in de periode van 1776 tot 1781 door orgelmaker Albertus Anthoni Hinsz (1704-1785). Het is een drieklaviers met vrij pedaal, met 43 registers. Het instrument telt liefst 3.186 pijpen.

Het orgel wordt gerestaureerd door orgelbouwer Flentrop uit Zaandam. Onder meer de zes balgen, de balgenkamer, de windkanalen, de orgelkas, de klaviatuur, de speel- en registermechanieken en het pijpwerk zullen onder handen genomen worden. Er wordt ook onderzoek gedaan naar de beelden op de orgelkas en of de kleurstelling wel juist is.

Het is de afrondende restauratie van het Bolswarder Hinsz-orgel. Eerdere restauraties vonden plaats in 1955 en 1976. Met de huidige herstelwerkzaamheden werd een begin gemaakt in de periode 2001-2003.

De komende restauratie is daarvan de afronding en de kosten zijn voorlopig op € 500.000 begroot. De provincie Friesland subsidieert daarvan € 230.000.

■ Orgel favoriet instrument voor begeleiding samenzang

Ruim 80 procent van de kerkgangers wijst het orgel aan als favoriet instrument voor de begeleiding van samenzang. Dat blijkt uit onderzoek dat Johannes Orgelbouw liet uitvoeren onder duizend respondenten.

Deelnemers aan de online enquête komen uit de Protestantse Kerk in Nederland, (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland), Christelijke Gereformeerde Kerken, Nederlands Gereformeerde Kerken, Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, Hersteld Hervormde Kerk, Rooms-Katholieke Kerk, baptistengemeenten en evangelische gemeenten.

In nagenoeg alle kerken en geloofsgemeenschappen van de respondenten wordt het orgel als begeleidingsinstrument ingezet. De piano volgt als goede tweede (28 procent), daarna volgen cantorij (14 procent) en orkest (5 procent). Over het orgel zijn de kerkgangers onverdeeld positief. Maar liefst 95 procent kwalificeert het als plezierig begeleidingsinstrument, en 83 procent beoordeelt het orgel als meest geschikte instrument voor de begeleiding van samenzang. Saillant is het verschil tussen mannen en vrouwen op dit vlak: 91 procent van de mannen bestempelt het orgel als favoriet instrument, tegenover 67 procent van de vrouwen.

De meest gezongen liederen tijdens de eredienst zijn psalmen op de Geneefse melodieën (77 procent). Andere veelgebruikte bundels zijn het Liedboek voor de Kerken, Opwekking, Liedboek 2013, en de Evangelische Liedbundel. Psalmen en klassieke gezangen worden bij voorkeur (96 procent) met het orgel begeleid. Bijna tweederde geeft tevens aan de liederen graag bij de piano te zingen. Bij de begeleiding van opwekkingsmuziek liggen de verhoudingen heel anders: slechts één-derde vindt dat daarvoor het orgel gebruikt kan worden. Meer dan de helft verkiest de piano en iets minder dan de helft een band.

Opvallend is dat de respondenten niet per se aan het orgel vastzitten: van 61 procent van de respondenten mogen er best andere instrumenten bij kerkelijke samenzang worden gebruikt. Leden van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland keren zich het felst tegen het gebruik van andere instrumenten in de dienst: 83 procent wil dat niet. Het orgel vervangen door bijvoorbeeld een band, orkest of zanggroep, is de meeste respondenten een brug te ver: 87 procent spreekt zich daartegen uit. Niet voor niets geeft 91 procent dan ook aan orgelmuziek en -begeleiding als een verrijking te zien in het geheel van de eredienst.

■ Voorlichtingsboekje "Ruimte"

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteeveningen gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

Oktober

- Bestelling van foldermateriaal e.d. voor de actie Kerkbalans 2016 bij de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer.
- Betaling Maandnota
- Indienen vóór 1 november van de ontwerpbegroting 2016 bij de kerkenraad.
- Herziening van de pachtprizen (aanpassen eens per drie jaar).

November:

- Betaling Maandnota
- Publicatie kerkblad over definitieve afwikkeling van de actie Kerkbalans 2015
- Na voorlopige vaststelling van de begroting 2016 door de kerkenraad, publicatie hiervan in het kerkblad en het ter inzage leggen voor gemeentelieden.
- De meerjarenbegroting bijstellen.
- Eerste bespreking in de kerkenraad inzake voorbereidingen van de actie Kerkbalans 2016
- Bestellen van enveloppen bij de VKB, postbus 176, 3300 AD Dordrecht voor de te houden Oudejaarscollecte.

■ Duitse Katholieke Kerk verliest recordaantal leden

De Rooms-Katholieke Kerk (RKK) in Duitsland heeft vorig jaar 217.716 leden verloren. Dat is het grootste aantal ooit, meer dan in 2010 toen het misbruikschandaal in de kerk zijn hoogtepunt bereikte, zo meldt het Friesch Dagblad van 21 juli 2015. Het aantal uitschrijvingen stijgt in Duitsland al een aantal jaren. In 2013 schreven 178.805 katholieken zich uit. In 2014 is dat ruim 20 procent meer.

De Duitse bisschoppenconferentie maakte de cijfers over 2014 onlangs bekend. Voorzitter kardinaal Reinhard Marx noemde de ontwikkeling pijnlijk. "Deze statistieken laten de verscheidenheid van de Katholieke Kerk zien", zei hij. "Een kerk ook met een missionaire kracht, al maakt het hoge aantal kerkverlatingen ons er pijnlijk van bewust dat we met onze boodschap de mensen niet bereiken." Een verklaring voor het hoge aantal

heeft Marx niet. "Achter het cijfer van de uittredingen steken persoonlijke beslissingen, die wij in elk geval diep betreuren, maar tegelijk als een in vrijheid genomen beslissing respecteren. Wij zullen ons best blijven doen om onze opdracht geloofwaardig te vervullen: de vreugde van het Evangelie verkondigen en ervoor zorgen dat veel mensen in de gemeenschap van de kerk hun thuis vinden of opnieuw vinden."

Het lijkt erop dat wijzigingen in de verplichte kerkbelasting (Kirchensteuer) de belangrijkste oorzaak vormen van de toegenomen uitschrijvingen. Het systeem van kerkbelasting is niet nieuw - 8 of 9 procent van de loonbelasting gaat naar de kerk - maar sinds 2014 moeten banken bij de belastingdienst vragen bij welke religie hun klanten behoren. Zo kan er ook over spaarrente, dividenden en beleg-

gingswinsten kerkbelasting worden geheven. Veel mensen willen niet dat de overheid op deze manier gegevensbestanden aan elkaar koppelt.

Tegenover de ruim 217.000 uitschrijvingen staan 9.123 mensen die in 2014 toetraden. Het gaat om 2.809 nieuwe leden en 6.314 Duitsers die opnieuw lid werden, nadat ze zich eerder hadden laten uitschrijven. De RK Kerk in Duitsland telt 23,9 miljoen leden. Dat is 29,5 procent van de bevolking. De kerk telt 10.911 parochies (11.085 in 2013), verdeeld over 27 (aarts)bisdommen. In vergelijking met 2013 is het aantal kerkelijke huwelijken licht gestegen: van 43.728 naar 44.158. Ook het aantal dopelingen steeg iets: van 164.664 in 2013 naar 164.833 vorig jaar. De zondagse kerkgang is met 0,1 procent gestegen tot 10,9 procent. Het totale aantal priesters bedraagt 12.219 (12.336 in 2013).

Energie Voor Kerken

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in.

Greenchoice is voor 2015-2016 opnieuw gekozen als onze energieleverancier. Met Greenchoice kiest u niet alleen voor groen, maar ook voor een goede service. Greenchoice is namelijk uitgeroepen tot klantvriendelijkste energieleverancier!

Uw voordelen:

- Scherpe groene energie tarieven
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Helleman's Consultancy.

☎ 030 767 01 21
✉ boer@hellemanconsultancy.nl

Het collectief Energie voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Helleman's Consultancy.

INGENIEURSBUREAU PHYSITEC

Onafhankelijk bureau voor:

- ❖ kerkverwarming en advies bij comfortklachten
- ❖ analyse van het binnenklimaat middels metingen
- ❖ verbetering van het behoud van orgel en interieur
- ❖ advies van energiebesparende maatregelen
- ❖ second opinions

www.physitec.nl info@physitec.nl tel. 061 61 000 35

orgelbouwers sinds 1903

WWW.PELSENVANLEEUWEN.NL

NIEUWBOUW · RESTAURATIE · ONDERHOUD

Platinalaan 10 - 5234 GH 's-Hertogenbosch · 073 - 641 29 51
info@pelsenvanleeuwen.nl

Huizen: van hervormd bolwerk naar veelkleurige groeikern

Het Reformatorisch Dagblad verzorgt deze zomer een serie "Geloven rond de Zuiderzee". In acht reportages proeft de redactie de sfeer in de steden en dorpen die aan voormalige Zuiderzee gelegen zijn. Hieronder een samenvatting uit de editie van 23 juli 2015 over Huizen.

Een hervormd bolwerk. Zo stond het Gooise dorp Huizen lang bekend. Stromen mensen gingen er naar de kerk, zo laat de uitgebouwde Oude Kerk zien. Die tijd is voorbij. Voor de Oude Kerk staat een klein kunstwerk: "De Huizer vrouwen". Vier vrouwen in klederdracht lopen recht op de kerk af. Statig. Kunstenaar Felix van Kalmthout beeldde er het Huizen van een eeuw geleden mee uit. De twee achterste vrouwen - nu onder de spinnenwebben - lijken in gesprek. De een maakt aanstalten zich om te keren. Verbeeldde Van Kalmthout onbewust de verandering die zich zou voordoen? Naar de kerk gaan is voor veel Huizers anno 2015 niet meer vanzelfsprekend.

Op een zondagmorgen zitten 300 tot 400 mensen in de Oude kerk, die aan 1.200 personen plaats biedt. "De hervormde gemeente krimpt jaarlijks met 200 leden. Ooit waren hier acht predikantsplaatsen, nu nog vier en één van de vier kerken moet waarschijnlijk dicht", zegt ds. P.M. van 't Hof, predikant van de wijk Oude Kerk. "De secularisatie zet door. Er is vergrijzing en andere - vooral evangelische - kerken trekken veel jongeren". Toch kent het aantal bezoekers van de diensten in de Oude Kerk een licht stijgende lijn. Maar dat is geen groei van buiten de kerk. Mensen uit andere wijken die de traditionele liturgie met een centrale plaats voor de prediking liefhebben, komen naar de Oude Kerk.

De religieuze diversiteit in Huizen is groot, constateert ds. Van 't Hof. Er zijn hier flinke Turkse, Marokkaanse en Molukse gemeenschappen. De hervormde gemeente Huizen heeft vier wijken. Dat is ook het geval met de protestantse gemeente en dan is

er nog een pioniersplek van de Protestantse Kerk in Nederland. Verder zijn er onder meer een christelijk-gereformeerde kerk, een hersteld hervormde gemeente en een vrije hervormde gemeente.

■ Slapen in de kerk van Schettens

Op dit moment is de restauratie van de kerk in Schettens in volle gang en als het aan de protestantse gemeente Longerhou, Schettens en Schraard ligt, kan er binnenkort in de kerk geslapen worden. Liefst 60 vierkante meter wordt opnieuw ingemetseld en gevoegd. De kerkmuren zijn flink aangetast door de roestige ankers en scheurvorming, vertelt George Willemsen. Bedrijfsleider van bouwbedrijf Sytse Douwe van der Vegt uit Weidum dat de restauratie uitvoert. Verder worden de leien op het dak hersteld en worden de kruisen op het koor en de toren geconserveerd en wordt de windvaan van een nieuw laagje bladgoud voorzien.

De voorzitter van de kerkenraad André Buwalda is blij. Enkele jaren geleden werd de kerk van Longerhou onder handen genomen, vorig jaar die van Schraard en nu dus Schettens. Eigenlijk is het een wonder dat deze kerk wordt gerestaureerd, want er was eigenlijk nooit geld voor. Hoewel de kerk uit 1865 dateert, heeft de kerk geen monumentale status. Alleen het Van Oekelen orgel en enkele grafmonumenten zijn als monument aangezien. De totale kosten van de restauratie bedragen € 90.000, waarvan het rijk € 40.000 subsidieert. Het restant komt uit eigen middelen.

De protestantse gemeente heeft overigens bijzondere plannen met de kerk van Schettens. De 300 leden tellende gemeente zit met drie kerken ruim in haar jasje. Eens in de drie weken is er dienst in Schettens. Om de toekomst van de kerk in het dorp veilig te stellen wordt gedacht aan de mogelijkheid voor overnach-

ten in de kerk. De plannen zijn in een beginfase, maar het is wel de bedoeling om in de winter al te beginnen met de bouw van een keuken, wc's en douchegelegenheid in de kerk, aldus de Leeuwarder Courant van 16 juli 2015. De restauratie is eind juni gestart en verwacht wordt dat de oplevering begin oktober a.s. zal plaatsvinden.

■ Juffertoren Schildwolde overgedragen

De Noorderkrant van 22 juli 2015 meldt dat de Juffertoren te Schildwolde, een van de nog bestaande juffertorens in de provincie Groningen, is overgedragen aan een opnieuw opgerichte stichting. In deze stichting is het dorp vertegenwoordigd. Kerkgenootschappen, middenstand, dorpsbelangen en de historische vereniging Het Wold, maken deel uit van het bestuur. De term 'juffertoren' is volgens een sage afkomstig van schatrijke vrouwen die aanvankelijk niets anders deden dan feesten en dansen maar uiteindelijk een kerk lieten bouwen en hun leven aan het geloof wijdden. Er is ook een prozaïsche verklaring: de toren lijken sterk op lange slanke dennenstam.

De reden van de overdracht houdt verband met beschikbaarheid van financiële middelen. Omdat de hervormde gemeente Schildwolde-Overschild-Hellum in de toekomst niet meer de financiën en menskracht kan garanderen om dit monument in stand te houden, is men hiertoe overgegaan.

De nieuwe stichting wil in de toren de eerste zolder inrichten als museum met wetenswaardigheden en de geschiedenis van deze toren aan de hand van oude documenten, beeldmateriaal en foto's. Voor dit doel wordt gezocht naar fondsen. Gelet op de reacties vanuit het dorp en van oud-dorpsgenoten bij de laatste restauratie, heeft de stichting er alle vertrouwen in dat ze erin slaagt gezamenlijk dit monument in stand te houden.

■ Meer diefstallen in Belgische kerken

Het aantal diefstallen in Belgische kerken is in de afgelopen maanden gestegen, zo meldt het Friesch Dagblad van 2 september 2015. Sinds juni krijgt de dienst kunstdiefstallen van de Belgische federale politie meer meldingen van kerkdiefstallen dan gewoonlijk. Dat geldt voor alle provincies in België. Er wordt zowel uit kerken als uit kapelletjes gestolen. De Belgische politie roept op oplettend te zijn. De daders vallen niet op, waarschuwt de politie. "Het gaat soms om mensen van 70 jaar of ouder".

De politie roept kerkbesturen van de bezochte kerken op melding te maken van de diefstal. Dat gebeurt nu vaak te laat, onvolledig of in het geheel niet. De politie wil een zo compleet mogelijk register waarin de gestolen voorwerpen worden gemeld. Dat maakt de gestolen voorwerpen minder aantrekkelijk voor handel op de kunstmarkt. Kerkbesturen kunnen via de website religieuserfgoed.be een initiatief van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC), diefstal aan de politie melden.

Diefstal uit kerken is een onderschat probleem, stelde de Nederlandse onderzoeker Menno Fritsma in september 2012. Hij deed uitvoerig onderzoek naar de aard en omvang van diefstal van religieus erfgoed. "In de periode 2006-2010 is - ruw geschat - één op de vier kerken in Nederland slachtoffer geworden van diefstal, braak of inbraak. Kerkenverzekeraar Donatus maakt uit zijn cijfers op dat in Nederland jaarlijks 150 tot 200 kerkelijke gebouwen worden bezocht door inbrekers en dieven. De schade bedraagt gemiddeld enkele tonnen per jaar", aldus Fritsma.

■ Groene begraafwal

"De Begraafplaats" van augustus 2015, het informatieblad van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB), meldt dat de Amsterdamse begraafplaats Buitenveldert samen met het landschapsarchitectenbureau Zijaanzicht het idee

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

In totaal zijn er nu 6 orgels in het bestand opgenomen. Het betreft instrumenten gebouwd door Mense Ruiters, D.A. Flentrop, Fonteijn en Gaal, Pels en Van Leeuwen orgelbouw, Ernst Leeflang en Fama en Raadgever.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:

Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Of kijk op de website van de orgelbank op kerkmarkt.nl/advertenties/orgelbank

heeft ontwikkeld een groene wal aan te leggen tussen de ringweg A10 en de begraafplaats. De wal kan als geluidswal functioneren en gelijktijdig dienen als begraafwal waarin muurgraven komen. Voor de aanleg wordt de grond gebruikt die vrijkomt bij de graafwerkzaamheden voor de ondertunneling van de A10.

De gemeente heeft het plan goedgekeurd. Als de aanbesteding in 2016 rond is, wordt er verder gekeken naar de manier waarop de geluidswal gebruikt kan worden.

■ Vroeger stadskasteel Elburg nu vol orgels

In het Reformatorisch Dagblad van 8 augustus 2015 is in het kader van de Zomerserie Muziekmusea een artikel gewijd aan het Nationaal Orgelmuseum in Elburg. Het Nationaal Orgelmuseum in Elburg mag geen klein museum meer heten. Wat begon als privéverzameling van Maarten Seijbel, blijkt op zijn nieuwe plek een volwaardig museum. Met als „spectaculaire” trekker de Boonzaal met het bijzondere Leeflangorgel.

"Dit had ik niet durven hopen", zegt Maarten Seijbel als hij voorgaat door het Arent thoe Boecophuis aan de Van Kinsbergenstraat. Het voormalige stadskasteel, dat meer dan 500

jaar dienst deed als stadhuis van Elburg, is vijftien keer groter dan de vorige locatie van het orgelmuseum aan de Rozemarijnsteeg. "Een mooier pand voor ons museum kan ik me niet voorstellen".

In november 2014 werd het nieuwe museum geopend. Begin juni 2015 volgde de ingebruikneming van het Leeflangorgel in de Boonzaal. Er staat nog één fase op stapel, vertelt bestuurslid Eelco Elzinga: "We willen een deel van de binnenplaats overkappen, want als er nu een groep van dertig personen binnentapt, is de ontvangsthal direct vol".

Op de binnenplaats valt direct de verbouwde kapel op. Eeuwenoude en moderne architectuur lopen naadloos in elkaar over. Door de glazen uitbouw is er plaats gekomen voor een drieklaviers Leeflangorgel. Het instrument uit de eerste fase van de neobarok klinkt bijzonder goed in de kapel waar zo'n zeventig mensen kunnen zitten. Het is de bedoeling dat er vanaf september iedere zaterdagmiddag bespelingen worden gegeven, vertelt Elzinga.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Ids Simon de Beer, Paesens-Moddergat, 50 jaar organist.

Adriaan Poortvliet, Puttershoek, 50 jaar organist.

A. Poortvliet, Puttershoek

GOUD

toegekend aan:

Willem Arie Dufourné, Arnhem, 45 jaar diverse functies.

Marcus van Driel, Dordrecht, 44 jaar organist.

M. van Driel, Dordrecht,

Jan Luijmes, Metslawier-Niawier, 40 jaar organist.

J. Luijmes, Metslawier-Niawier

Henk Hortensius, Nijkerk, 40 jaar organist.

H. Hortensius, Nijkerk

ZILVER

toegekend aan:

Theophilus Gijsbertus L. Greep, Arnhem, 27 jaar organist.

Leendert Cornelis van der Marel, Katwijk aan Zee, 25 jaar collectant.

Cornelis Hoek, Katwijk aan Zee, 26 jaar collectant.

Herman Slot, Langeslag-Heino, 35 jaar koster

H. Slot, Langeslag-Heino

Jacob Stam, Nieuw Den Helder-Huisduinen-Johanneskapel, 25 jaar organist.

Hermanus Wilhelmus Schiltkamp, Vreeswijk-Nieuwegein, 25 jaar lid begraafplaatscommissie.

BRONS

toegekend aan:

D. de Vogel, Dalfsen, 17 jaar beheerder.

A. de Vogel-Beumer, Dalfsen, 17 jaar koster-beheerder.

D. de Vogel en A. de Vogel-Beumer, Dalfsen

Leo Adriaan Agema, Hoorn-Zwaag-Blokker, 24 jaar koster/hulpkoster.

Heintje Pos, Nederhorst den Berg, 22 jaar koster-beheerder.

■ Vermeulen-orgel in Parrega hersteld

In de Sint-Johanneskerk in Parrega (Zuidwest-Friesland) is eind juni het gerestaureerde Vermeulenorgel uit 1907 weer in gebruik genomen. Het tweeklaviers instrument is gerestaureerd door Bakker & Timmenga uit Leeuwarden, nadat het de laatste tien jaar vrijwel niet werd bespeeld. De restauratie had heel wat voeten in de aarde. Het orgel is net als het kerkgebouw een rijksmonument.

Zo'n zes jaar geleden is een commissie begonnen om financiering te zoeken voor de restauratie. Dat ging in de eerste instantie moeizaam. De kerkgemeenschap wilde het orgel en de kerk tegelijkertijd laten restaureren. Kosten: ruim € 250.000, waarvan ongeveer een derde voor het kerkgebouw en twee derde voor het orgel.

Vorig jaar is het gelukt om de financiering rond te krijgen. De kerk kreeg subsidie van het Waddenfonds, de Provincie Fryslân, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en van acht particuliere fondsen. Verder heeft de protestantse gemeente Parrega-Hieslum allerlei acties gehouden, zoals rommelmarkten en concerten.

RIDDER
LEIDERS EN
KOPERSLAGERS

DE SPECIALIST IN
ONDERHOUD EN
RESTAURATIE

Ook kunt u bij ons terecht voor deskundig dakadvies en een vrijblijvende begroting t.b.v. een subsidie aanvraag.

Vestiging Ridder Noord:
Marwijne 41
1689 AR Zwaag

Vestiging Ridder Zuid:
Koperslagerstraat 21
5405 BS Uden

WWW.RIDDERLEIDERS.COM

INFO@RIDDERSYSTEMS.COM

T +31 (0) 888 111 888

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

Bij kerkelijkdrukwerk.nl kunt u o.a. een kerkblad, liturgie, flyer of poster laten drukken.

Vaste lage prijzen en geen verzendkosten.
Productie in eigen huis en binnen 24 uur gereed.

vraag de speciale kortingscode aan.
Ga naar kerkelijkdrukwerk.nl/actie

UW
KERKBLAD
GRATIS
GEDRUKT

Kerkelijk
DRUKWERK.NL

Achterwetering 31, Schoonhoven | 0182 - 305200

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95' | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600
info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

Inrichten van Kerken

Bij restauratie, renovatie
en nieuwbouw

www.pimvandijkdesigns.nl

Oude kerk Borne
tel: 0575-528803

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- † aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- † auto/verkeersschade
- † CAR-verzekering
- † inboedel/inventaris
- † kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- † kostbaarheden
- † milieuschade
- † monumenten
- † ongevallen vrijwilligers
- † orgels
- † verenigingsgebouwen
- † ziekengeld (loondoorbetaling bij ziekte)
- † ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl